

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР - РЕЗЮМЕ

1. Географски район и население, обхванати от стратегията за ВОМР

1.1. Информация за територията и населението на МИГ:

- Списък на общините, обхванати от МИГ;	❖ Община Борован, област Враца ❖ Община Враца, област Враца ❖ Община Вършец, област Монтана																														
- Списък на населените места, обхванати от МИГ;	<table><tr><th>Общини/Населени места</th></tr><tr><td>0605 Борован</td></tr><tr><td>05548 с. Борован</td></tr><tr><td>21600 с. Добролево</td></tr><tr><td>46810 с. Малорад</td></tr><tr><td>51559 с. Нивянин</td></tr><tr><td>66617 с. Сираково</td></tr><tr><td>0610 Враца (без общински център гр. Враца)</td></tr><tr><td>02590 с. Баница</td></tr><tr><td>03438 с. Бели извор</td></tr><tr><td>10789 с. Веслец</td></tr><tr><td>11185 с. Вировско</td></tr><tr><td>11555 с. Власатица</td></tr><tr><td>12749 с. Върбица</td></tr><tr><td>15521 с. Голямо Пещене</td></tr><tr><td>16897 с. Горно Пещене</td></tr><tr><td>20376 с. Девене</td></tr><tr><td>30606 с. Згориград</td></tr><tr><td>38875 с. Костелево</td></tr><tr><td>43712 с. Лиляче</td></tr><tr><td>44728 с. Лютаджик</td></tr><tr><td>46807 с. Мало Пещене</td></tr><tr><td>49223 с. Мраморен</td></tr><tr><td>51528 с. Нефела</td></tr><tr><td>54482 с. Оходен</td></tr><tr><td>55070 с. Паволче</td></tr><tr><td>72504 с. Тишевица</td></tr><tr><td>73119 с. Три кладенци</td></tr><tr><td>80311 с. Челопек</td></tr><tr><td>81400 с. Чирен</td></tr></table>	Общини/Населени места	0605 Борован	05548 с. Борован	21600 с. Добролево	46810 с. Малорад	51559 с. Нивянин	66617 с. Сираково	0610 Враца (без общински център гр. Враца)	02590 с. Баница	03438 с. Бели извор	10789 с. Веслец	11185 с. Вировско	11555 с. Власатица	12749 с. Върбица	15521 с. Голямо Пещене	16897 с. Горно Пещене	20376 с. Девене	30606 с. Згориград	38875 с. Костелево	43712 с. Лиляче	44728 с. Лютаджик	46807 с. Мало Пещене	49223 с. Мраморен	51528 с. Нефела	54482 с. Оходен	55070 с. Паволче	72504 с. Тишевица	73119 с. Три кладенци	80311 с. Челопек	81400 с. Чирен
Общини/Населени места																															
0605 Борован																															
05548 с. Борован																															
21600 с. Добролево																															
46810 с. Малорад																															
51559 с. Нивянин																															
66617 с. Сираково																															
0610 Враца (без общински център гр. Враца)																															
02590 с. Баница																															
03438 с. Бели извор																															
10789 с. Веслец																															
11185 с. Вировско																															
11555 с. Власатица																															
12749 с. Върбица																															
15521 с. Голямо Пещене																															
16897 с. Горно Пещене																															
20376 с. Девене																															
30606 с. Згориград																															
38875 с. Костелево																															
43712 с. Лиляче																															
44728 с. Лютаджик																															
46807 с. Мало Пещене																															
49223 с. Мраморен																															
51528 с. Нефела																															
54482 с. Оходен																															
55070 с. Паволче																															
72504 с. Тишевица																															
73119 с. Три кладенци																															
80311 с. Челопек																															
81400 с. Чирен																															

	1212 Вършец	
	12961 гр. Вършец	
	16119 с. Горна Бела Речка	
	16866 с. Горно Озирово	
	22019 с. Долна Бела Речка	
	22747 с. Долно Озирово	
	23073 с. Драганица	
	37318 ман. Клисурски манастир	
	68179 с. Спанчевци	
	69537 с. Стояново	
	80683 с. Черкаски	
- Брой жители на населените места, обхванати от МИГ.	Населени места / № по ЕКАТТЕ и наименование	Брой жители*
	0605 Борован	5 039
	05548 с. Борован	1985
	21600 с. Добролево	820
	46810 с. Малорад	1598
	51559 с. Нивянин	445
	66617 с. Сираково	191
	0610 Враца (без общински център гр. Враца)	12 013
	02590 с. Баница	990
	03438 с. Бели извор	589
	10789 с. Веслец	182
	11185 с. Вировско	289
	11555 с. Власатица	334
	12749 с. Върбица	390
	15521 с. Голямо Пещене	486
	16897 с. Горно Пещене	323
	20376 с. Девене	875
	30606 с. Згориград	1396
	38875 с. Костелево	776
	43712 с. Лиляче	775
	44728 с. Лютаджик	122
	46807 с. Мало Пещене	51
	49223 с. Мраморен	571
	51528 с. Нефела	555
	54482 с. Оходен	218
	55070 с. Паволче	641
	72504 с. Тишевица	454

	73119 с. Три кладенци	724
	80311 с. Челопек	483
	81400 с. Чирен	789
	1212 Вършец	6 784
	12961 гр. Вършец	5365
	16119 с. Горна Бела Речка	55
	16866 с. Горно Озирово	191
	22019 с. Долна Бела Речка	92
	22747 с. Долно Озирово	338
	23073 с. Драганица	168
	37318 ман. Клисурски манастир	13
	68179 с. Спанчевци	325
	69537 с. Стояново	52
	80683 с. Черкаски	185
	Общо за територията на МИГ Борован-Враца-Вършец	23 836
<i>(по данни на НСИ към 31.12.2020 г.)</i>		
Община	Брой жители	
	2020*	2021**
Борован	5 039	4 930
Враца (без общински център гр. Враца)	12 013	11 690
Вършец	6 784	6 626
ОБЩО	23 836	23 246
* Население към 2020 г. - Базова година за СВОМР 2023 - 2027 г.;		
** Население по данни на НСИ от преброяване 2021 година.		

1.2. Кратко описание на географския район и карта на територията, обхваната от МИГ:

МИГ Борован - Враца - Вършец обхваща кохеретна територия с непрекъснати граници и включва цялата територия на общините Борован и Вършец, и територията на община Враца (без гр. Враца в строителните му граници). Всички общини се намират в Северозападен район на планиране. Община Борован и община Враца попадат в административните граници на област Враца, а община Вършец – в област Монтана. Общата площ на територията на МИГ (без гр. Враца в строителните му граници) възлиза на 1 008, 111 кв. км. В проучваната територия има един град – Вършец от 5-то йерархично ниво (малки градове – опорни центрове в периферните региони в страната) на йерархичната система от градове-центрове, определени в актуализацията на Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г. (АНКПР). Територията на МИГ включва и: 22 села, намиращи се в община Враца; 5 села, намиращи се в община Борован и

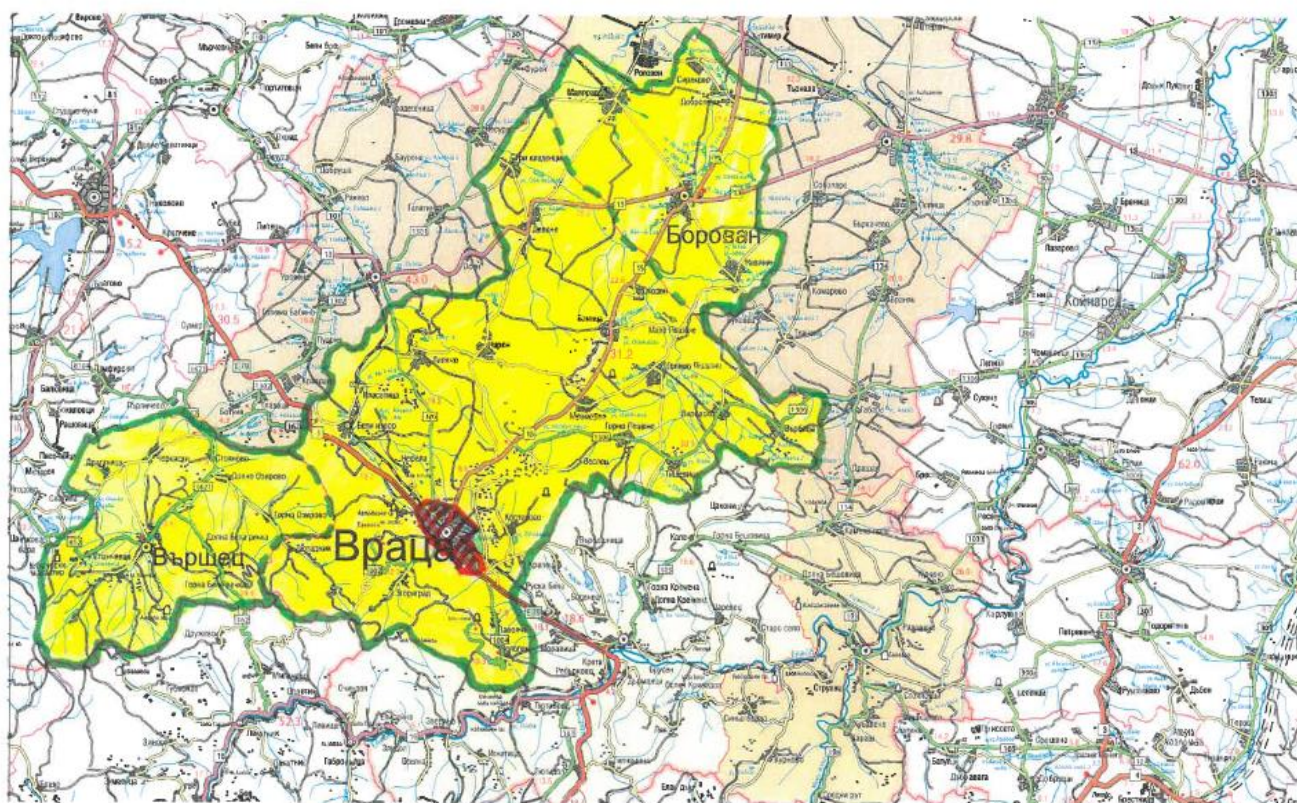

8 села, намиращи се община Вършец.

Територията на МИГ Борован - Враца – Вършец граничи на север с община Хайредин, на север с община Криводол, на северозапад с община Берковица, на изток с община Бяла Слатина, а на юг с община Мездра и югозапад с община Своге.

Територията се характеризира със сравнително висока степен на хомогенност по редица признаци, най-важните от които са: еднородна природна среда, природно-ресурсен и агроекологичен потенциал: неблагоприятен социално-демографски профил, състояние на местните икономики под средното за страната, общи социални и икономически проблеми, финанси, инвестиционен капацитет. Единственото различие е от административно-териториален характер: териториите на трите общини попадат в две административни области (Враца и Монтана), което в контекста на политиките на ЕС за обединяване на териториален, а не на административен принцип, не би могло да бъде пречка за постигането на споделените цели.

КАРТА С ОЧЕРТАНИ ГРАНИЦИ НА ТЕРИТОРИЯТА ПОТЕНЦИАЛНАТА МИГ БОРОВАН- ВРАЦА-ВЪРШЕЦ

МИГ Борован-Враца-Вършец

2. Цели на стратегията, включително измерими целеви стойности за резултатите, и съответните планирани действия: (не повече от 10 страници)

2.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

Прилагането на подхода ВОМР/ЛИДЕР се извършва чрез интегрирани и многосекторни стратегии за местно развитие, **основани на характеристиките на конкретната територия и разработени въз основа на местните потребности и потенциал.** Прилагането на операции по стратегиите за ВОМР, включително за сътрудничество, следва да води до постигане на целите на СПРЗСР 2023 - 2027 г., както и на съответните финансиращи фондове чрез съответните програми, в случай на многофондова стратегия за ВОМР.

В тази връзка, настоящата стратегия за ВОМР е разработена изцяло въз основа на местните потребности и потенциал, изведени вследствие на проведените проучвания и анализи (проучване и социално-икономически анализ на територията на общините Борован, Враца и Вършец и на потребностите на заинтересованите страни за избор на мерки и източници на финансиране на СВОМР), както и в съответствие с:

1. Специфична цел съгласно чл. 6, параграф 1, буква „з“: „Насърчаване на заетостта, растежа, социалното приобщаване и местното развитие в селските райони, включително биоикономиката и устойчивото горско стопанство“ от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и Съвета за установяване на правила за подкрепа на **Стратегически планове за ОСП**;

2. Цели на подхода ВОМР:

- Подобряване на условията на живот на териториите на местните общности;
- Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес, както и на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията, като основа за териториално развитие;
- Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер;
- Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности;
- Подкрепа за въвеждането на иновации;
- Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии чрез подкрепа за иновации в предприятията и насърчаване на прехода към кръгова икономика чрез подкрепа за инвестиции в предприятията с цел подобряване на ресурсната ефективност;
- Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и социално включване на уязвими и маргинализирани групи;
- Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска и за използване потенциала на културното наследство;
- Приобщаващо образование и образователна интеграция.

3. Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 - 2027 г. (ПРЧР 2021-2027 г.), Приоритет

1 „Насърчаване на заетостта и развитието на умения“, Специфична цел 1 (чл. 4 (1) (а) от Регламент (ЕС) 2021/1057 за ЕСФ+): „Подобряване на достъпа до трудова заетост и мерки за активизиране за всички лица, търсещи работа, и най-вече за младите хора, по-специално чрез изпълнението на гаранцията за младежта, за дългосрочно безработните и групите в неравностойно положение на пазара на труда и за неактивните лица, както и чрез насърчаване на самостоятелната заетост и социалната икономика“;

4. Програма „Образование“ 2021 - 2027 г. (ПО 2021-2027 г.), Приоритет 1 „Приобщаващо образование и образователна интеграция“, Специфична цел „Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализирани общности като ромите“ (по чл. 4, §1 , буква „й“ от Регламент (ЕС) 2021/1057) по група дейности „Създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери“ (ЕСФ+) и осигуряване на принос към Европейската гаранция за децата;

5. Програма „Околна среда“ 2021 - 2027 г. (ПОС 2021-2027 г.): Приоритет 2 „Отпадъци“, Специфична цел: „Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика“ и Приоритет 3 „Биологично разнообразие, Специфична цел: „Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване“.

За постигането на визията за развитие на територията на МИГ Борован – Враца – Вършец за периода 2023 - 2027 г., на база на социално-икономическия анализ и SWOT анализа е идентифицирана следната **Обща стратегическа цел** за развитие на територията:

Интегрирано устойчиво местно развитие на територията на МИГ „Борован-Враца-Вършец“ чрез насърчаване на икономическия растеж и заетостта, качествено образование, опазване на околната среда и оползотворяване на наличните предимства и ресурси.

Общата стратегическа цел ще бъде изпълнена чрез следните **ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ** на територията:

Приоритет 1: Развитие на конкурентоспособна местна икономика чрез стимулиране на предприемачеството, разнообразяване на дейностите и въвеждане на иновации.

Приоритетът е насочен към развитие на местната икономика в областта на земеделието и в сектори извън земеделие, вкл. диверсификация в неселскостопански дейности. Осигуряването на възможности за финансиране на земеделски стопанства и микропредприятия в сектори извън земеделието ще насърчи тяхната конкурентоспособност, ще се създадат предпоставки за създаване на нови работни места, повишаване качеството на живот и благосъстоянието на населението. Ускоряване на развитието на малките и средните предприятия чрез внедряване на иновации е предпоставка за повишаване на техния иновационен капацитет и конкурентоспособност, устойчив растеж и принос към устойчиво развитие на местната икономика.

Приоритетът включва реализацията на 2 специфични цели и 2 мерки, с финансиране от СПРЗСР 2023 - 2027 г. (ЕЗФРСР).

Приоритет 2: Подобряване средата на живот чрез инвестиции в основни услуги и дребномащабна инфраструктура, чрез прилагане на мерки за съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност.

Приоритет 2 е насочен към обновяването и/или изграждането на малка по мащаби местната инфраструктура и опазване и съхраняване на местната идентичност, културно-историческо и природно наследство. Инвестициите в публичната инфраструктура са важни за съживяване на населените места, особено извън общинските центрове, където инфраструктура амортизирана, а финансовите възможности за нейното подобряване. Приоритет е насочен и към опазване на околната среда и биоразнообразието, чрез изпълнение на дейности с принос към повишаване на осведомеността на местното население относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъци, с основен принос към изпълнение на приоритети, цели и мерки, планирани в областта на управление на отпадъците на регионално ниво и дейности с принос към опазване на биологичното разнообразие на територията на МИГ.

Приоритетът включва изпълнението на 1 специфична цел и 1 мярка с финансиране от СПРЗСР 2023 -2027 г. и ЕЗФРСР и 2 специфични цели и 2 мерки с финансиране от ПОС 2021 - 2027 г., чрез ЕФРР.

Приоритет 3: Укрепване на териториалната идентичност, маркетинг и собствени марки на база специфичния териториален потенциал и съхранение на културно-историческото, природно и духовно наследство.

Приоритетът предвижда и реализацията на дейности за съхраняване на местната идентичност, популяризиране на културно - историческо и природно наследство, и традиции, насърчаване изпълнението на дейности за развитие на туристическия потенциал на територията.

Приоритетът включва изпълнението на 2 специфични цели и 2 мерки с финансиране от СПРЗСР 2023 -2027 г. и ЕЗФРСР.

Приоритет 4: Развитие на човешките ресурси чрез насърчаване на устойчива и качествена заетост, социално включване на уязвими и маргинализирани групи, чрез приобщаващо образование и образователна интеграция.

Приоритетът е фокусиран към активиране, развитие на умения и/или квалификация, за подобряване на достъпа до трудова заетост на търсещите работа лица, вкл. лица от уязвими групи, както и създаване на условия за приобщаване и образователна интеграция на маргинализирани общности като ромите чрез образователната система, повишаване на качеството на образователните услуги и подобряване на образователните резултати.

Приоритетът включва изпълнението на 2 специфични цели и 2 мерки с финансиране от ПРЧР и ПО 2021 - 2027, чрез ЕСФ +.

Приоритет 5: Устойчиво териториално развитие и сближаване, развитие на местен капацитет за управление и оживление на територията.

Този приоритет е насочен към мерки, включващи дейности за вътрешнотериториално и/или транснационално сътрудничество между местни инициативни групи и МИГ и други сходни организации от страната и чужбина, които ще допринасят за развитието на територията на МИГ и партньорските територии, чрез взаимодействие и реализиране на съвместни проекти и разработване на съвместни продукти/услуги/дейности, както и развитие на местен капацитет за ефективно управление на СВОМР и утвърждаване на подхода ВОМР като инструмент за местно развитие за периода 2023 - 2027 г.

Приоритетът включва изпълнението на 2 специфични цели и 2 мерки с финансиране от СПРЗСР 2023 - 2027 г., чрез ЕЗФРСР.

За изпълнението на приоритетите за развитие, в стратегическата рамка на СВОМР на МИГ Борован – Враца - Вършец определени специфични цели, насочени към изпълнение на съответните приоритети и разработени конкретните мерки, чрез които ще бъдат постигнати тези цели:

Приоритет 1: Развитие на конкурентоспособна местна икономика чрез стимулиране на предприемачеството, разнообразяване на дейностите и въвеждане на иновации

Приоритет 2: Подобряване средата на живот чрез инвестиции в основни услуги и дребномащабна инфраструктура, чрез прилагане на мерки за съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност

Специфична цел 2.1
"Подобряване на
условията на живот в
населените места чрез
развитие на основни
услуги и местна
инфраструктура"

Мярка М3 "Инвестиции
в дребномащабна
инфраструктура"

Специфична цел 2.2
"Подобряване на
качеството на живот
чрез опазване и
съхраняване на
местната идентичност,
културно-историческо и
природно наследство"

Мярка М10 "Повишаване на
осведомеността на местното
население относно
практиките и поведението
във връзка с устойчивото
потребление, кръговата
икономика, мониторинга на
отпадъците"

"Подобряване на
защитата и опазването
на природата,
биологичното
разнообразие и
намаляване на всички
форми на замърсяване"

Мярка М11 "Работа със
заинтересованите страни
в подкрепа на опазване на
биологичното
разнообразие"

Приоритет 3: Повишаване качеството на живот на местното население чрез подобряване на достъпа до заетост и образователна интеграция на маргинализирани общности

Специфична цел 3.1 "Укрепване
на териториалната идентичност,
маркетинг и собствени марки на
база специфичния териториален
потенциал и съхранение на
културно-историческото и
природно наследство "

Мярка М5 "Подкрепа за
съхранение и популяризиране на
местната идентичност, културно-
историческото и природно
наследство"

Специфична цел 3.2
"Съхраняване на културното,
историческо и духовно
наследство"

Мярка М4 "Запазване на
духовния и културен живот на
населението в селските райони"

Приоритет 4: Развитие на човешките ресурси чрез насърчаване на устойчива и качествена заетост, социално включване на уязвими и маргинализирани групи, чрез приобщаващо образование и образователна интеграция.

Специфична цел 4.1
"Подобряване на достъпа до
заетост и развитие на умения"

Специфична цел 4.2 "Създаване на
условия за достъп до приобщаващо
предучилищно и училищно
образование чрез преодоляване на
демографски, социални и културни
барииери за социално-икономическата
интеграция на маргинализирани
общности като ромите"

Мярка М8 "Подобряване на
достъпа до трудова заетост,
развитие на умения и
активизиране на търсещите
работа лица"

Мярка М9 "Осигуряване на достъп
до качествено образование, чрез
интегрираните в образователната
система на деца и ученици от
маргинализирани общности,
включително роми"

Приоритет 5: Насърчаване на териториалното сближаване и развитие на развитие на капацитет за ефективно управление на СВОМР и утвърждаване на подхода ВОМР като инструмент за местно развитие

Специфична цел 5.1 ""Развитие
на вътрешно териториално и/или
транснационално
сътрудничество"

Специфична цел 5.2 "Развитие на
местен капацитет за управление
на СВОМР, управление на
проекти и оживление на
територията"

Мярка М6 "Дейности за
териториално сътрудничество и
тяхната подготовка"

Мярка М7 "Управление,
мониторинг и оценка на
стратегия за ВОМР и нейното
популяризиране"

2.2. Планирани дейности за постигане на целите и приоритетите на стратегията

Стратегическата рамка на Стратегията е структурирана около една основна стратегическа цел, която включва **5 приоритета** и **11 специфични цели**. Изпълнението на тези цели води до удовлетворяване на идентифицираните по време на проучванията потребности на общността, и е в съответствие с потенциала на територията на МИГ.

За постигането на целите в стратегията са включени **11 мерки**, с финансиране от три фонда (ЕЗФРСР, ЕСФ+, ЕФРР) и следните финансиращи програми: **СПРЗСР 2023 - 2027 г., ПРЧР 2021 - 2027 г., ПО 2021 - 2027 г.; ПОС 2021 - 2027 г.**

В съответствие с чл. 42 от ЗУСЕФСУ задачите на местните инициативни групи се ограничават в рамките на минималните изисквания съгласно чл. 33, параграфи 3 - 5 от Регламент (ЕС) 2021/1060, както следва:

- а) изграждане на капацитет на местните действащи лица за разработване и изпълнение на операции;
- б) определяне на недискриминационни и прозрачни процедури и критерии за подбор, които не допускат конфликт на интереси и гарантират, че нито една от групите, представляващи конкретните заинтересовани страни, не контролира решенията за подбор;
- в) изготвяне и публикуване на покани за предложения;
- г) подбор на операциите, определяне на размера на подкрепата и представяне на предложенията на субекта, който отговаря за последната проверка на допустимостта преди одобряването им;
- д) проследяване на напредъка към постигането на целите на стратегията;
- е) оценка на изпълнението на стратегията.

За всяка от мерките е планиран финансов ресурс, чрез който ще се осъществят проекти в обхвата на допустимите дейности, подробно описани в настоящата Стратегия. Условието и редът за предоставяне на финансова помощ по Стратегията на МИГ, ще бъдат в съответствие с процедурите, които МИГ ще разработи, при спазване на приложимите нормативни документи за прилагане на подхода ВОМР за периода 2023 - 2027 г., указанията на управляващия/-ите орган/-и, ако е приложимо.

МИГ ще прилага основните принципи за предоставяне на безвъзмездна финансова БФП, съгласно ЗУСЕФСУ: *1. свободна и лоялна конкуренция; 2. равнопоставеност и недопускане на дискриминация; 3. публичност и прозрачност; 4. спазване на основните права; 5. устойчиво развитие; 6. опазване на околната среда.*

3. Описание на мерките:

Мерки и дейности за всяка финансираща програма поотделно:

Обща информация за мерките

Стратегията за ВОМР на МИГ Борован - Враца - Вършец се основава на силните и слаби страни

на територията на трите общини, като се цели устойчиво развитие и постигана на баланс за въздействие, чрез подпомагане в секторите, имащи отношение към политиките и целите на подхода ВОМР, финансиращите подхода ВОМР фондове (ЕЗФРСР, ЕФРР и ЕСФ+) и програми. Стратегията включва четири от програмите, финансиращи подхода ВОМР за периода 2023 - 2027 г. Включените мерки са съобразени с потребностите и нагласите на заинтересованите страни и ще допринесат за постигане на съответните приоритети и специфични цели на финансиращите програми, чрез изпълнение на проекти, които имат принос за това.

На база проведените проучвания на територията, в СВОМР са включени мерки, които са избрани в СПРЗСР 2023 - 2027 г., не са включени в СПРЗСР 2023 - 2027 г., но са допустими съгласно Регламент (ЕС) № 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/1060, са определени в указанията за допустимите мерките по програмите, финансиращи СВОМР със средства от ЕСФ+ и ЕФРР - от Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 - 2027 г., Програма „Образование“ 2021 - 2027 г. и Програма „Околна среда“ 2021-2027 г., както и мерки за „Дейности за териториално сътрудничество и тяхната подготовка“ и „Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегия за ВОМР и нейното популяризиране“.

Обхват на мерките в ВОМР и ограничения: Мерките в Стратегията за ВОМР са избрани в съответствие с указанията на Управляващите органи на програмите, финансиращи подхода ВОМР и разработени при спазване на липса на припокриване и демаркация по всички програми, финансиращи Стратегията. Координацията между ЕЗФРСР и останалите фондове се прилага, за да се избегне припокриване на сферите на подкрепа, както и избягване на двойното финансиране, при максимална синергия и допълняемост на полезните взаимодействия между фондовете.

Ограничения в обхвата на мерките:

- не са включени мерки, финансирани от ЕЗФРСР (СПРЗСР 2023 – 2027 г., Регламент (ЕС) № 2021/2115 или Регламент (ЕС) 2021/1060), предвиждащи фиксирани плащания и интервенции, свързани със схеми за плащания на площ;
- не е допустимо включване на разходи за инфраструктура, свързани с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища.
- не е допустима и подкрепата за основни земеделски инвестиции – закупуването на машини, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и такива, свързани с колективни инвестиции;
- за населените места, на чиито територии се прилага подходът ВОМР и които са подпомагани от „Програма за развитие на регионите“ 2021 - 2027 г., се прилага демаркация на инвестициите.

Демаркация, синергия и допълняемост при прилагане на мерките:

При изпълнение на СВОМР и прилагане на мерките ще се прилага демаркация за по линия на ПРЧР 2021 - 2027 г., демаркация и допълняемост на ПО 2021 - 2027 г. с други програми от ЕФСУ и други операции по програмата, синергия и допълняемост на ПОС 2021 - 2027 г. с други програми.

Териториален обхват на мерките в СВОМР на МИГ Борован – Враца - Вършец: Подкрепата по проектите, финансирани по мерки от СВОМР се предоставя на територията на действие на МИГ Борован – Враца - Вършец. Проектите следва да допринасят за нейното развитие като селски регион.

Период на действие на СВОМР: До 31 декември 2027 г. Разходите, по мерки финансирани от ЕЗФРСР са допустими за финансиране единствено, когато ДФЗ действително е изплатил съответната помощ до 31 декември 2029 г. Крайният срок за извършване на разходи по мярка „Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегия за ВОМР и нейното популяризиране“ е 31 декември 2029 г. Изискванията относно крайният срок за изпълнение на проекти за мерки, финансирани от ПРЧР, ПО, ПОС за периода 2021 - 2027 са в съответствие с указанията на съответните финансиращи програми.

Допустимост на МИГ Борован – Враца - Вършец като бенефициент по мерки от СВОМР за мерки, финансирани от ЕЗФРСР:

- Максималният размер на финансовата помощ за МИГ, по мерки, финансирани от ЕЗФРСР (включително с дейностите за вътрешнотериториално и транснационално сътрудничество), е в размер до 10 на сто от общия бюджет на СВОМР от ЕЗФРСР;
- Съгласно чл. 33, параграф 3 на Регламент (ЕС) 2021/1060, МИГ може да бъде бенефициент и да изпълнява операции от СВОМР, в случай че гарантира спазването на принципа на разделение на функциите и ако кумулативно са изпълнени условията: *проектът, за който се кандидатства за финансиране, е в обществена полза; МИГ отговаря на общите условия за допустимост към бенефициентите от СВОМР и на изискванията по съответната мярка; никой от членовете на колективния управителен орган, както и свързано с него лице по смисъла на § 1 от допълнителните разпоредби на Търговския закон, не е изпълнител или подизпълнител на дейностите на проекта.*

СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)

В СВОМР са включени **4 мерки, финансирани от СПРЗСР 2023 - 2027 г.**, насочени към устойчиво развитие на местната икономика, чрез подобряване на конкурентоспособността на земеделските стопанства и микропредприятията, и подобряване на условията на живот в населените места чрез развитие на основни услуги и местна инфраструктура. Мерките са включени в съответствие с проведеното анкетно проучване, информационни/работни срещи и обществени обсъждания със заинтересованите страни. Представителите на местния бизнес са проявили интерес за кандидатстване по мерки, осигуряващи подкрепа за инвестиции в областта на селското стопанство, в сектори извън земеделието и развитие на основни услуги, инвестиции във връзка с развитието на духовния и културния живот на населението в селските райони и местна инфраструктура - техническа, образователна, културна, спортна и др.

Общи изисквания към проектите, финансирани със средства от ЕЗФРСР:

1. Да отговарят на местните потребности, да създават и запазват заетост за местното население, да са в полза на местния бизнес, да въвеждат иновации, да водят до подобряване на условията за живот (вкл. дейности, подкрепящи създаването на „интелигентни селища“), състоянието на околната среда, социално приобщаване, подобряване на социалните услуги и качеството на

образованието;

2. Операциите да се изпълняват на територията на действие на МИГ;
3. Максималният размер на общите допустими разходи за проект - до левовата равностойност на 200 000 евро (391 166 лева)¹;
4. Максималният интензитет на помощта за проект - до 100 % от общата стойност на допустимите разходи в зависимост от посочения в конкретната мярка от СВОМР интензитет, типа на конкретния получател и дейността, за която се предоставя финансиране. Максималният интензитет на помощта не може да надхвърля предвидения съгласно Регламент (ЕС) № 2021/2115;
5. Съгласно чл. 19а от Регламент (ЕС) 2021/1237 „Помощите за разходи, направени от МСП при участието им във водени от общностите проекти за местно развитие, определени като „местно развитие в рамките на LEADER“ по линия на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, попадащи в приложното поле на Регламент (ЕС) № 1303/2013 или Регламент (ЕС) 2021/1060, както и за проекти на оперативните групи в рамките на ЕПИ, обхванати от член 35 от Регламент (ЕС) № 1305/2013, са съвместими с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3 от Договора и се освобождават от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора;

Допустимите получатели на помощта: Местни физически или юридически лица, които живеят или осъществяват дейност на територията на МИГ, отговарящи на условията за допустимост по съответните мерки от СВОМР. Кандидатът/получателят на финансова помощ следва да има постоянен адрес – за физическите лица, и седалище и адресна управление - за едноличните търговци и юридическите лица, на територията на действие на МИГ и да осъществява дейностите по проекта на същата територията на действие. Не е допустим получател на финансова помощ клон на юридическо лице или на едноличен търговец, ако юридическото лице или едноличният търговец, открил клона, не отговаря на изискванията на седалище и адрес на управление.

Разходи допустими за подкрепа от ЕЗФРСР:

1. разходи, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/2115;
2. други допустими разходи, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/1060 и приоритетите на СВОМР;

Конкретните видове допустими разходи да са посочени към всяка от мерките в СВОМР. Разходите са допустими за финансиране единствено, когато ДФЗ действително е изплатил съответната помощ до 31 декември 2029 г.

МЯРКА М1 "ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА"

Мярката е разработена в изпълнение на **Приоритет 1: Развитие на конкурентоспособна местна икономика чрез стимулиране на предприемачеството, разнообразяване на дейностите и въвеждане на иновации**, Специфична цел 1.1 "Укрепване на местната конкурентоспособност чрез устойчиво развитие на земеделието " от СВОМР на МИГ Борован-

¹ Левовата равностойност на 1 евро се определя по курс 1,9558 лв. за 1 евро.

Враца-Вършец. Разработена в съответствие с интервенция **II.Г.1 - Инвестиции в земеделските стопанства**“ от СПРЗСР 2023 - 2027 г., като МИГ е определила условия, различни от разписаните в интервенцията на национално ниво, но същите са в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/1060.

Описание на целите

Повишаване на конкурентоспособността на земеделските стопанства на територията на МИГ чрез разширяване и модернизиране на производството, включително осъвременяване на производствените мощности, за увеличаване на продуктивността на стопанствата, в зависимост от техните нужди в различните секторни производства. Фокусът при изпълнение на мярката иновативни, социални и/или екологични условия, технологични и/или цифрови решения.

Обхват на мярка

Територията на МИГ Борован - Враца - Вършец

Допустими кандидати/получатели

Категории земеделски стопанства, допустими за подпомагане:

- **Малко земеделско стопанство** – стандартен производствен обем /СПО/ от над 8 000 до 30 000 евро, вкл.;
- **Средно земеделско стопанство** – СПО от над 30 000 до 170 000 евро, вкл.;
- **Голямо земеделско стопанство** – СПО над 170 000 евро.

Земеделските стопани, следва да са регистрирани по Закона за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП), и да отговарят на следните условия:

1. да са физически лица *или*
2. да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия;
3. за „средни“ и „големи“ *земеделски стопанства* - да са регистрирани като земеделски стопани по ЗПЗП най - малко 36 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период;
4. за „малки“ *земеделски стопанства* - да са регистрирани като земеделски стопани по ЗПЗП от най - малко 12 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период;
5. да имат приход/доход от земеделска дейност и/или приход/доход от услуги директно свързани със земеделска дейност и/или преработка на земеделска продукция и/или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ и/или публична финансова помощ за извършваната от тях селскостопанска дейност;
9. да имат минимален СПО на земеделското стопанство над 8 000 евро;
10. да имат разработен бизнес план, доказващ подобряване на дейността на земеделското стопанство чрез прилагане на планираните дейности и инвестиции.

Групите и организациите на производители, допустими за подпомагане, трябва да отговарят на следните условия: 1. да са признати като група или организация на

производители, в съответствие с националното и/или европейското законодателство за организации на производители; 2. да имат приход от продажба на селскостопански продукти или преработени селскостопански продукти и/или получена публична финансова помощ за продажбата на посочените продукти; 3. да имат разработен бизнес план за дейностите в групата/организацията на производители и доказващ подобряване на дейността ѝ чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности.

Кооперативни обединения на земеделски стопани създадени в съответствие със специализирано национално законодателство:

1. да имат приход от продажба на селскостопански продукти или преработени селскостопански продукти и/или получена публична финансова помощ за посочените продукти;
2. да имат разработен бизнес план за дейностите в обединението и доказващ подобряване на дейността му чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;

Земеделските стопани със земеделски стопанства, за които е приложимо трябва да отговарят на изискванията на Закона за ветеринарномедицинската дейност.

Допустими дейности и разходи

Инвестициите, допустими за подпомагане по мярката трябва: Да са свързани с производството на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти.

Допустимите за подпомагане дейности включват материални и нематериални инвестиции в новосъздадени и съществуващи земеделските стопанства за покриване на нуждите на същите, съобразени с техният капацитет. Примерни дейности /инвестиции (неизчерпателен списък):

- модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/, свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда;
- постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства;
- изграждане, реконструкция/рехабилитация на съоръжения и закупуване и монтиране на оборудване, включително кладенци и съоръжения за съхранение на вода за напояване, включващи изграждането на нови и подобряване на съществуващи мрежи в стопанствата;
- пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата;
- съхранение на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията;
- изграждане/реконструкция/закупуване на машини и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор;
- за недвижима собственост, свързана с дейността на земеделските стопанства;
- за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;
- за производство на енергия от ВЕИ (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и

остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление за нуждите на земеделските стопанства;

- насочени към надвишаване на изискванията за хуманно отношение към животните и повишаване на биосигурността.

Други условия за финансиране на дейностите по мярката:

1. Инсталациите за производство на енергия от ВЕИ не трябва да надвишава мощност от 1 мегават и трябва да са в съответствие с условията за устойчивост в Закона за енергията от възобновяеми източници.
2. Не се предоставя подпомагане за дейности и инвестиции, които биха навредили на околната среда.
3. Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план;
4. В случай на колективни инвестиции - да са свързани с основната земеделска дейност по производство и/или съхранение на селскостопански продукти, произведени от техните членове, както и подготовка на продукцията за продажба.

Допустими разходи: Разходи за материални и/или нематериални активи, в това число за машини (само в случай на социално земеделие и такива, свързани с колективни инвестиции), съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, свързани с изпълнение на проектните дейности.

1. Разходи за материални инвестиции за:

- 1.1. строителство или обновяване на сгради и на друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство, включително такава, използвана за опазване компонентите на околната среда.
- 1.2. закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на земеделския производствен процес, включително свързани с опазване на околната среда както и производство на енергия от ВЕИ за собствено потребление, в съответствие с допустимостта за бенефициенти към СВОМР.
- 1.3. създаване и/или презасаждање на трайни насаждения;
- 1.4. закупуване на съоръжения, прикачен инвентар за пчеларство и съответно оборудване, необходимо за производството на мед и други пчелни продукти, както и за развъждането на пчели-майки, включително чрез финансов лизинг.
- 1.5. закупуване на земя, сгради, помещения и друга недвижима собственост, необходими за изпълнение на проекта, предназначени за земеделските производствени дейности и/или за създаване/презасаждање на трайни насаждения.
- 1.6. закупуване, включително чрез финансов лизинг, на земеделска техника, в съответствие с допустимостта за бенефициенти към СВОМР.

1.7. рехабилитация на съществуващи и изграждане на нови съоръжения и оборудване за напояване, техники/съоръжения за съхраняване/опазване на водата, и др.

ВАЖНО: Не е допустима и подкрепата за основни земеделски инвестиции – закупуването на машини, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и такива, свързани с колективни инвестиции.

2. Разходи за нематериални инвестиции за:

2.1. достигане на съответствие с международно признати стандарти, свързани с въвеждане на системи за управление на качеството в земеделските стопанства, въвеждане на добри производствени практики, подготовка за сертификация.

2.2. закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг.

2.3. ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта.

3. Общи разходи: Разходи, свързани с проектното предложение, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на проектното предложение, така и по време на неговото изпълнение. Процентните ограничения за разходите по т.3 не могат да надхвърлят ограниченията, посочени в Условиата за кандидатстване по мярката.

Не са допустими дейности и разходи, посочени в общите условия за допустимост по мерки, финансирани от СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР). При прилагането на мярката следва да бъдат осигурени необходимите проверки за гарантиране избягването на двойно финансиране, независимо от източника му.

Финансови параметри за проектите предложения – минимален и максимален размер на Общо допустими разходи (ОДР) и минимален и максимален размер на Безвъзмездна финансова помощ (БФП)

Минимален размер на ОДР:	30 000 лв.
Максимален размер на ОДР:	200 000 лв.
Минимален размер на БФП:	15 000 лв.
Максимален на БФП:	100 000 лв.

ВАЖНО: Посочените по-горе максимални размери на ОДР и БФП се явяват максимални размери за един кандидат за периода на прилагане на СВOMP за периода 2023 - 2027 г..

Интензитет на финансовата помощ

До 50 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

МЯРКА М2 „ИНВЕСТИЦИИ ЗА НЕСЕЛСКОСТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ“

Мярката е разработена в изпълнение на **Приоритет 1: Развитие на конкурентоспособна местна икономика чрез стимулиране на предприемачеството, разнообразяване на дейностите и въвеждане на иновации**, Специфична цел 1.2 "Насърчаване на предприемаческата активност и диверсификация на местната икономиката чрез инвестиции в неселскостопански дейности" от СВОМР на МИГ Борован – Враца - Вършец. Мярката е разработена в съответствие с интервенция **II.Г.3 - Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони** от СПРЗСР 2023 - 2027 г., като МИГ е определила условия, различни от разписаните в интервенцията на национално ниво, но същите са в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/1060.

Описание на целите

Насърчаване на предприемаческата активност и създаване на местен бизнес, вкл. диверсификация на местната икономиката чрез инвестиции в неселскостопански дейности, с акцент към подкрепа на инвестиционни решения в икономически сектори с ефект, целящ подобряване на околната среда, заетостта и укрепване на конкурентоспособността на местните микропредприятия, въвеждане на иновативни, социални и/или екологични условия, технологични и/или цифрови решения, вкл. чрез: насърчаване на икономическото развитие на територията на МИГ и предприемаческата активност, и стимулиране на местната конкурентоспособност на микропредприятията; диверсификация на местната икономика и икономическите дейности, вкл. с интегриране на инвестиционните решения в сектори с ефект, целящ подобряването на околната среда и укрепване на конкурентоспособността и принос към по-ефективно използване на природните ресурси; стимулиране на иновативни или технологично интензивни производства и развиване на дейности в различни неземеделски сектори, както и въвеждане на иновативни, социални и/или екологични условия, технологични и/или цифрови решения.

Обхват на мярка

Територията на МИГ Борован - Враца - Вършец.

Допустими кандидати/получатели

Допустими за подпомагане са **земеделски стопани, микропредприятия и физически лица** (за инвестиции, насочени към развитие на занаяти).

Земеделските стопани, трябва да отговарят на следните условия: 1) да са регистрирани като земеделски стопани по ЗПЗП от най - малко 24 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност; 2) да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите; 3) икономическият размер на земеделското стопанство е от над 8 000 евро до 170 000 евро СПО, включително; 4) да съответстват на определението за „малко“ или „средно“ земеделско стопанство.

Микропредприятията, трябва да отговарят на следните условия: да бъдат регистрирани като

еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите.

Физическите лица, трябва да отговарят на следните условия: да бъдат регистрирани по Закона за занаятите като упражняващи занаят/и след вписване в регистър БУЛСТАТ по реда на Закона за регистър БУЛСТАТ; да отговарят на определението за микропредприятие, съгласно дефиницията на ЗМСП.

Допустими дейности и разходи

Инвестиции в неземеделски дейности за:

- **Производство или продажба на продукти**, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);
- **Развитие на услуги във всички сектори** (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.);
- **Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници** за собствено потребление;
- **Развитие на занаяти и други неземеделски дейности.**

Инвестициите трябва да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо /разрешително от компетентния орган по околна среда (РиОСВ/МОСВ), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план.

Бизнес планът трябва да показва подобряване на дейността на предприятието и да доказва икономическата жизнеспособност на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности.

Не се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултата от дейността е продукт, включен в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз.

Не се подпомагат дейности, свързани с инвестиции за: добив и преработка на продукти от горското стопанство; преработка на селскостопански продукти и на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда.

Допустими разходи:

1. Разходи за материални активи: 1.1. Изграждане, придобиване или подобренията на недвижимо имущество; 1.2. Закупуване, включително чрез лизинг на нови машини и оборудване до пазарната стойност на активите.

2. Разходи за нематериални активи: Нематериални инвестиции: придобиване и създаване на

компютърен софтуер и придобиване на патенти, лицензи, авторски права и марки.

3. Общи разходи, свързани с разходите по т. 1 и т. 2, напр. хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост, включително проучвания за техническа осъществимост. Процентните ограничения за разходите по т. 3 не могат да надхвърлят ограниченията, посочени в Условието за кандидатстване по мярката.

ВАЖНО: Не са допустими дейности и разходи, посочени в т. *Общи условия за допустимост по мерки, финансирани от СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)* от настоящата Стратегия, включително: туристически дейности, свързани с изграждане/ремонт/ реконструкция на места за настаняване.

При прилагането на мярката ще бъдат осигурени необходимите проверки за гарантиране избягването на двойно финансиране, независимо от източника му.

Финансови параметри за проектите предложения – минимален и максимален размер на ОДР и минимален и максимален размер на БФП

Минимален размер на ОДР:	30 000 лв.
Максимален размер на ОДР:	200 000 лв.
Минимален размер на БФП:	15 000 лв.
Максимален на БФП:	100 000 лв.

ВАЖНО: Посочените по-горе максимални размери на ОДР и БФП се явяват максимални размери за един кандидат за периода на прилагане на СВOMP за периода 2023 - 2027 г.

Интензитет на финансовата помощ

До 50 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

МЯРКА МЗ „ИНВЕСТИЦИИ В ДРЕБНОМАЩАБНА ИНФРАСТРУКТУРА“

Мярката е разработена в изпълнение на **Приоритет 2 „Подобряване средата на живот чрез инвестиции в основни услуги и дребномащабна инфраструктура, чрез прилагане на мерки за съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност“**, Специфична цел 2.1 " **Подобряване на условията на живот в населените места чрез развитие на основни услуги и местна инфраструктура**“ от СВOMP на МИГ Борован-Враца-Вършец. Мярката е разработена в съответствие с интервенция **II.Г.6 - Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура в селските райони** от СПРЗСР 2023 - 2027 г., като МИГ е определила условия, различни от разписаните в интервенцията на национално ниво, но същите са в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/1060.

Описание на целите

Създаване на оптимална жизнена среда, качество на живот, достъпност, социално приобщаване, намаляване на бедността и развитие на икономиката на територията на МИГ, чрез създаването, подобряването или разширяването инвестиции в основни услуги и дребномащабна публична и техническа инфраструктура, в това число:

- Подобряване на жизнената среда и качество на живот в населените места от територията на МИГ;
- Осигуряване на базови услуги за населението от общините Борован, Враца и Вършец и достъпа до тях в сферата на образоването, културата, благоустройството, спорта, отдиха и др.;
- Повишаване на привлекателността на територията на МИГ чрез обновяване на улици с прилежащата им инфраструктура, паркове, градини, спортна, общинска и др. инфраструктура;
- Насърчаване на инвестиции в дейности, свързани с отделни самостоятелни иновативни социални, технологични и/или цифрови решения, съответстващи на принципите на концепцията за "интелигентни селища".

Обхват на мярка

Територията на МИГ Борован - Враца - Вършец

ВАЖНО: В проектите не е допустимо включването на разходи за инфраструктура, свързана с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища.

ВАЖНО: За населените места, на чиито територии се прилага подходът ВОМР и които са подпомагани от „Програма за развитие на регионите“ 2021 – 2027 г., се прилага демаркация на ниво на инвестиция.

Допустими кандидати/получатели

- **Общините Борован, Враца, Вършец** - за всички допустими дейности;
- **Юридически лица с нестопанска цел**, регистрирани в обществена полза по Закона за юридическите лица - за дейности по т. 5;
- **Читалища**, регистрирани по Закона за народните читалища - за дейности по т. 6.

Допустими дейности и разходи

Допустими дейности:

1. Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях;
2. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение;
3. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди;

4. Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение;

5. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура;

6. Реконструкция, ремонт, реставрация и/или закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, вкл. закупуване на мобилни такива, и/или закупуване на оборудване и техника за провеждане на културни събития.

Допустими са общи разходи свързани с проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта, така и по време на неговото изпълнение.

Допустими разходи:

1. За строителство, реконструкция, рехабилитация, изграждане, обновяване, ремонт и/или реставрация на сгради и/или помещения и/или друга недвижима собственост съгласно допустимите за подпомагане дейности - разходи, свързани с прякото изпълнение на строително-монтажните работи;

2. Непредвидени разходи в размер до 5 на сто от стойността на одобрените разходи по т. 1;

3. За придобиване на компютърен софтуер, патентни и авторски права, лицензи, регистрация на търговски марки, до пазарната им стойност;

4. За закупуване на оборудване и техника за провеждане на културни събития;

5. Общи разходи - Разходи, свързани с проектното предложение, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на проектното предложение, така и по време на неговото изпълнение. Разходите по т. 5 не могат да надхвърлят процентните ограничения, заложиени в Условиата за кандидатстване по мярката.

Финансови параметри за проектите предложения – минимален и максимален размер на ОДР и минимален и максимален размер на БФП

Минимален размер на ОДР:	Неприложимо
Максимален размер на ОДР:	390 000 лева
Минимален размер на БФП:	Неприложимо
Максимален на БФП:	390 000 лева

Интензитет на финансовата помощ

1) Финансовата помощ е в размер до 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, които след извършване на инвестицията не генерират нетни приходи.

(2) Финансовата помощ е в размер до 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни

приходи, но размерът на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекта не надхвърля левовата равностойност на 50 000 евро.

(3) Размерът на финансовата помощ за проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни приходи се определя въз основа на анализ „разходи-ползи“.

(4) Разликата между пълния размер на допустимите за финансово подпомагане разходи и размера на финансовата помощ определен въз основа на анализ „разходи-ползи“ по т. 3 се осигурява от кандидата, като участието на кандидата може да бъде само в парична форма.

МЯРКА М4 „ЗАПАЗВАНЕ НА ДУХОВНИЯ И КУЛТУРНИЯ ЖИВОТ НА НАСЕЛЕНИЕТО В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ“

Мярката е разработена в изпълнение на **Приоритет 3 „Укрепване на териториалната идентичност, маркетинг и собствени марки на база специфичния териториален потенциал и съхранение на културно-историческото, природно и духовно наследство“**, **Специфична цел 3.2 „Съхраняване на културното, историческо и духовно наследство“** от СВОМР на МИГ Борован – Враца - Вършец. Мярката е разработена в съответствие с интервенция **П.Г.7 - Запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони** от СПРЗСР 2023 - 2027 г., като МИГ е определила условия, различни от разписаните в интервенцията на национално ниво, но същите са в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/1060.

Описание на целите

Запазването на духовния и културния живот на населението чрез възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение, което ще допринесе за запазването на културната идентичност и традиции територията и повишаване на качеството на живот на хората, живеещи в нея.

Обхват на мярка

Територията на МИГ Борован - Враца - Вършец

ВАЖНО: В проектите не е допустимо включването на разходи за инфраструктура, свързана с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища.

ВАЖНО: За населените места, на чиито територии се прилага подходът ВОМР и които са подпомагани от „Програма за развитие на регионите“ 2021 – 2027 г., се прилага демаркация на ниво на инвестиция.

Допустими кандидати/получатели

- Местни поделения на вероизповеданията, които са:
- Признати за юридически лица по силата на чл. 10 от Закона за вероизповеданията (ЗВ) или
- Регистрирани като юридически лица съгласно чл. 20 от ЗВ

Допустими дейности и разходи

Допустими дейности:

Допустими за подпомагане в рамките на мярката са дейности, свързани с възстановяване, реставрация, ремонт или реконструкция на сгради с религиозно значение, дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства, в т.ч. закупуване и доставка на оборудване.

Допустими разходи:

1. За възстановяване, реставрация, ремонт или реконструкция на сгради с религиозно значение, дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства, в т.ч. закупуване и доставка на оборудване.;

2. **Общи разходи** - Разходи, свързани с проектното предложение, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на проектното предложение, така и по време на неговото изпълнение. Разходите по т. 2 не могат да надхвърлят процентните ограничения, заложиени в Условиата за кандидатстване по мярката.

Финансови параметри за проектните предложения – минимален и максимален размер на ОДР и минимален и максимален размер на БФП

Минимален размер на ОДР:	Неприложимо
Максимален размер на ОДР:	180 000 лева
Минимален размер на БФП:	Неприложимо
Максимален на БФП:	180 000 лева

Интензитет на финансовата помощ

1. Финансовата помощ е в размер до 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, които включват неикономически дейности и след извършване на инвестицията не генерира приходи.

2. Размерът на финансовата помощ за проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни приходи, се определя въз основа на анализ „разходи-ползи“.

МЕРКИ, КОИТО НЕ СА ЧАСТ ОТ СПРЗСР 2023 - 2027 Г., НО СА ВКЛЮЧЕНИ В РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 2021/2115 И РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/1060 (ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕЗФРСР)

МЯРКА М5 „ПОДКРЕПА ЗА СЪХРАНЕНИЕ И ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА МЕСТНАТА ИДЕНТИЧНОСТ, КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО И ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО“

Мярката е разработена в изпълнение на **Приоритет 3: Укрепване на териториалната идентичност, маркетинг и собствени марки на база специфичния териториален потенциал и съхранение на културно-историческото, природно и духовно наследство, Специфична цел 3.2 " Съхраняване на териториалната идентичност, маркетинг и брендиране на база специфичния местен потенциал и културно-историческото и природно наследство "** от СВОМР на МИГ Борован – Враца - Вършец.

Описание на целите

Основна цел на мярката: Съхранение и популяризиране на местната идентичност, културно-историческо и природно наследство, чрез търсене на нови и съвременни форми за опазване на местната идентичност, тяхното развитие и предаване на поколенията, популяризиране сред местната общност, гостите и посетителите на територията.

Специфични цели:

1. Съхранение на местната идентичност и култура, чрез възстановяване, опазване и развитие на местното културно наследство и традиции, и съхранение на природното наследство.
2. Оживление на територията на МИГ и превръщането и в привлекателно място за живот на местното население, посещения и туризъм, чрез популяризиране на местната идентичност, културно-историческо и природно наследство;
3. Развитие на капацитета на местната общност за устойчиво развитие на територията на МИГ чрез активно включване на местните хора и особено младежи и деца, както и представители на уязвими и маргинализирани групи в съвместни инициативи за популяризиране на общата идентичност и мултикултурна среда на общините от територията на МИГ
4. Съхранение и популяризиране на местната идентичност, културно-историческо и природно наследство, чрез въвеждането на отделни самостоятелни иновативни социални, технологични и/или цифрови решения, съответстващи на принципите на концепцията за "интелигентни селища".

Обхват на мярка

Територията на МИГ Борован-Враца-Вършец.

Допустими кандидати/получатели

1. **Юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ)** в обществена полза, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел;
2. **Читалища**, регистрирани по Закона за народните читалища;
3. **Общините Борован, Враца, Вършец;**
4. **Местна инициативна група Борован – Враца – Вършец.**

Допустими дейности и разходи

Допустими са дейности, насочени към съхранение и популяризиране на местната идентичност, културно-историческо и природно наследство, както следва:

1. Провеждане на проучвания и изследвания, свързани с изучаване и съхранение на местна идентичност - културно-историческо и природно наследство, местен бит, типични местни храни и продукти, музика и изобразително изкуство, история, традиционни занаяти, обичаи и ритуали, писани и неписани традиции и др.

2. Организиране и провеждане на събития:

2.1. Тематични фестивали, свързани с местния фолклор и популяризиране на традиционни местни ресурси и продукти, честване на местни празници, възстановка на обичаи, организиране на събори, панаири, тематични изложби, хепънинги, концерти и др. събития за съхранение и популяризиране на местното културно-историческо и природно наследство, местен бит, типични местни храни и продукти, музика и изобразително изкуство, история, традиционни занаяти, обичаи и ритуали, писани и неписани традиции и др.;

2.2. Семинари, обучения, клубове, кръжоци, творчески ателиета и работилници, школи, кръгли маси, обсъждания и други за идентифициране на местните отличителни характеристики, повишаване на осведомеността на населението и привличане на интереса за активно участие в общностни инициативи и събития, свързани със съхранение и промотиране на местното културно-историческо и природно наследство, трансфер на знания и добри практики;

2.3. Организиране на събития за привличане интереса на децата и младежите към местната култура, история и природа, и активното им включване в културни прояви и творчески процеси, свързани с местния бит, традиции, занаяти, обичаи и ритуали, популяризиране на местни продукти и храни;

2.4. Общи инициативни за опазване на природното наследство, открити уроци и събития за деца и ученици, еко-излети и др.

3. Разработване и разпространяване на информационни материали и други продукти за популяризиране на културно-историческото и природно наследство:

3.1. Сборници, албуми, каталози и др. с елементи от местния бит, култура, обичаи и др.;

3.2. Брошури, книжки, плакати, наръчници, тематични стикери и др., свързани с тематиката на проекта;

3.3. Заснемане на филми, видео клипове или други мултимедийни продукти за възстановки на местни обичаи и традиции; Заснемане на филми и видео клипове за популяризиране на културни забележителности и атракции опазващи културно - историческо наследство;

3.4. Други материали, необходими за изпълнение на дейностите по проекта.

4. Други дейности, съответстващи на принципите на концепцията за "интелигентни селища".

Допустими разходи, необходими за осъществяване на дейностите по проекта :

1. Разходи за външни услуги:

1.1. Разходи за провеждане на проучвания и изследвания;

1.2. Разходи за разработване и отпечатване и промоциране на материали - сборници, албуми, каталози, брошури, плакати, табели, уеб-страници и др.;

1.3. Разходи за организиране и провеждане на семинари, обучения, срещи и други събития – наем на помещения, оборудване (носии, озвучителна техника, компютърна техника, техника за заснемане на филми и видео и др.), транспорт за участниците, кетъринг, материали и консумативи за събитията, осигуряване на лектори/водещи и др.;

- 1.4. Разходи за въвеждане на самостоятелни иновативни социални, технологични и/или цифрови решения, съответстващи на принципите на концепцията за "интелигентни селища"
- 1.5. Други присъщи разходи за външни услуги, необходими за изпълнението на дейностите;
2. Разходи за закупуване на оборудване и други активи, необходимо за изпълнение на дейностите - **до 50% от общите допустими разходи**, в случай че са обосновани от кандидата и необходими за изпълнението на проектните дейности и постигане на устойчивост на резултатите от проекта;
3. Разходи за комуникация и видимост, в съответствие с изискванията за периода 2021 - 2027 г.;
4. Разходи за подготовка и управление на проекта - разходи за външни услуги за лица, ангажирани в подготовката и/или управлението на проекта;
5. Други разходи, детайлизирани в поканата за прием на проектни предложения.

Финансови параметри за проектните предложения – минимален и максимален размер на ОДР и минимален и максимален размер на БФП

Минимален размер на ОДР:	10 000 лева
Максимален размер на ОДР:	40 000 лева
Минимален размер на БФП:	10 000 лева
Максимален на БФП:	40 000 лева

Интензитет на финансовата помощ

1. Финансовата помощ е в размер до 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, които включват неикономически дейности и след извършване на инвестицията не генерира приходи.
2. Размерът на финансовата помощ за проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни приходи, се определя въз основа на анализ „разходи-ползи“.

МЯРКА М6 „ДЕЙНОСТИ ЗА ТЕРИТОРИАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО И ТЯХНАТА ПОДГОТОВКА“

Мярката е включена в СВОМР в съответствие с Указания на към местните инициативни групи за изискванията към стратегиите за ВОМР в частта на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 - 2027 г., в рамките **Приоритет 5 „Приоритет 5: Насърчаване на териториалното сближаване и развитие на развитие на капацитет за ефективно управление на СВОМР и утвърждаване на подхода ВОМР като инструмент за местно развитие“**, Специфична цел 5.1 "Развитие на вътрешно териториално и/или транснационално сътрудничество".

Включва дейности, насочени към вътрешнотериториално и транснационално сътрудничество между местни инициативни групи и МИГ, МИРГ и други сходни организации от страната и чужбина, които следва да допринасят за развитието на територията на МИГ – Борован – Враца - Вършец, чрез взаимодействие и реализиране на съвместни проекти с партньорски организации от

страната и чужбина.

Допустимите дейности:

1. Разработване на съвместен продукт/услуга/действие, вкл. разходи за материални и нематериални инвестиции;
2. Извършване на изследвания, проучвания и анализи, директно свързани със съвместния продукт/услуга/действие;
3. Реализиране на промоционални и маркетингови кампании;
4. Организиране на заседания, обучения, семинари, съвместни събития, срещи с потенциални партньори или партньори по проекта и т. н.;
5. Извършване на информационни кампании, включващи организиране на срещи, конференции, публикуване и излъчване в медиите;
6. Дейностите по координация на изпълнението на проекта (извършване на разходи за наемане на допълнителен персонал, пътни разходи, разходи за настаняване и храна, хонорари за експерти, разходи за превоз, разходи за комуникация и др.).

Условия за допустимост на дейностите:

1. да са свързани и да водят до развитието на територията, обхваната от СВОМР;
2. да съответстват на и да допринасят за постигане целите и приоритетите на стратегиите за ВОМР на съответните местни инициативни групи и СПРЗСР 2023 - 2027 г.;
3. партньорите по проектите и дейностите за сътрудничество да участват в тяхната подготовка и изпълнение да притежават съответния административен капацитет.

Мярката ще прилагана в съответствие с Указания на УО на СПРЗСР 2023 - 2027 г. относно изискванията към дейностите за сътрудничество.

Изпълняваните дейности по мярката следва да са с неикономически характер и чл. 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз не се прилагат. Финансовата помощ се определя като „непомощ“.

МЯРКА М7 "ДЕЙНОСТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ, МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР И НЕЙНОТО ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ"

В рамките на СВОМР е включен **Приоритет 5 „Устойчиво териториално развитие и сближаване, развитие на местен капацитет за управление и оживление на територията“**, **Специфична цел 5.2 "Развитие на местен капацитет за управление на СВОМР, управление на проекти и оживление на територията"**, във връзка с който е планирана Мярка М7 "Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегия за ВОМР и нейното популяризиране".

Мярката е включена в СВОМР в съответствие с Указания на към местните инициативни групи за изискванията към стратегиите за ВОМР в частта на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 - 2027 г. към изпълнение на дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегия за ВОМР и нейното популяризиране.

Дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР и нейното популяризиране, се финансира изцяло от ЕЗФРСР. Същите са допустими за подкрепа съгласно чл. 34, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2021/1060.

Общ размер на разходите за целия период за изпълнение: 1 466 850,00лв., вкл.:

<i>Разходи за управление, мониторинг и оценка на СВОМР, лева</i>	1158811,50 лв.	79%
<i>Разходи за популяризиране на стратегията, лева</i>	308038,50 лв.	21%
Общо разход, лева	1 466 850,00 лв.	100%

Допустимите разходи, които МИГ планира да използва, както и общия размер на предвидените средства за всеки вид за периода на прилагане на мярката:

Допустими разходи:

А. Разходи за управление, мониторинг и оценка на СВОМР:

1. разходи за заплати, както и задължителни по силата на нормативен акт разходи за социални и здравни осигуровки за персонала, обезщетения за временна неработоспособност и други, дължими от работодателя;
2. разходи за външни услуги, възнаграждения и осигуровки, дължими от МИГ на експерти (физически или юридически лица), свързани с прилагането на стратегията (оценители, консултанти, външни експерти и други);
3. непреки разходи;
4. разходи за командировки на екипа и членовете на колективния върховен орган на МИГ;
5. разходи за закупуване на офис техника, в т. ч. правен и счетоводен софтуер и офис оборудване и обзавеждане;
6. разходи за закупуване на един лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места за МИГ;
7. разходи за застраховане на активи, закупени със средства по подмярката от настоящия или миналия програмен период;
8. разходи за обучения на екипа и членовете на колективния върховен орган във връзка с прилагането на стратегията за местно развитие;
9. разходи, свързани с публични отношения, разходи за организиране на срещи на МИГ, разходи за работа в мрежа, участие на екипа и членовете на колективния върховен орган в срещи с други МИГ и други;
10. разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ;
11. финансови разходи, в т. ч. банкови такси за управление на сметки, такси за издаване на изискуеми документи;
12. разходи за мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР;

Б. Разходи за популяризиране на СВОМР:

1. разходи за проучвания и анализи на съответната територия (териториални, икономически, социални и други анализи и проучвания);
2. разходи за популяризиране, информиране и публичност;
3. разходи за организиране на обучения, семинари и информационни срещи за местни лидери и за уязвими групи и застрашени от бедност целеви групи, включително роми, свързани с подготовка, изпълнение и отчитане на проекти и други, свързани с популяризиране на стратегията за ВОМР и прилагане на подхода.

Интензитетът на подпомагане е 100% от допустимите разходи.

Общ размер на предвидените средства по мярката за всяка година (в лв. и в процент от общата сума):

Период на прилагане на СВОМР	Годишен бюджет, лева	% спрямо общия бюджет
2024 г.	29337,00	2,00%
2025 г.	293370,00	20,00%
2026 г.	264033,00	18,00%
2027 г.	249364,50	17,00%
2028 г.	308038,50	21,00%
2029 г.	322707,00	22,00%
Общо за периода	1 466 850,00	100,00%

Подпомагането за дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране не може да надвишава 25 на сто от общия размер на публичния принос на ЕЗФРСР по стратегията.

ПКИП 2021 – 2027 г. (ЕФРР)

Неприложимо.

ПРЧР 2021 – 2027 г. (ЕСФ+)

МЯРКА М8 "ПОДОБРЯВАНЕ НА ДОСТЪПА ДО ТРУДОВА ЗАЕТОСТ, РАЗВИТИЕ, НА УМЕНИЯ И АКТИВИЗИРАНЕ НА ТЪРСЕЩИТЕ РАБОТА ЛИЦА"

В Стратегията за ВОМР е включена една марка, която предвижда финансиране от ПРЧР 2021 – 2027 г. чрез ЕСФ+, на базата на интереса, посочен от заинтересованите страни по време на анкетното проучване и проведените срещи. Мярката е разработена в съответствие с **Приоритет 1 „Насърчаване на заетостта и развитието на умения“**, **СЦ 2 „Подобряване на достъпа до трудова заетост и мерки за активизиране за всички лица, търсещи работа, и най-вече за младите хора, по - специално чрез изпълнението на гаранцията за младежта, за дългосрочно безработните и групите в неравностойно положение на пазара на труда и за неактивните**

лица, както и чрез насърчаване на самостоятелната заетост и социалната икономика“ на ПРЧР 2021 - 2027 г.

Същата е планирана в изпълнение на **Приоритет 4 „Развитие на човешките ресурси чрез насърчаване на устойчива и качествена заетост, социално включване на уязвими и маргинализирани групи, чрез приобщаващо образование и образователна интеграция“, Специфична цел 4.1 "Подобряване на достъпа до заетост и развитие на умения"** от настоящата Стратегия и във връзка с установените потребности на територията на МИГ.

Описание на целите

Повишаване на качеството на живот, активно приобщаване и подобряване на достъпа до заетост на всички лица, търсещи работа, включително дългосрочно безработните, групите в неравностойно положение на пазара на труда и неактивните лица.

Специфични цели:

1. Превенция на бедността и социалното изключване чрез включването в заетост и обучение на търсещи работа лица и лица от уязвими групи на пазара на труда;
2. Устойчива интеграция на пазара на труда на неактивни и безработни лица, в т.ч. продължително безработни;
3. Подобряване конкурентоспособността на уязвимите групи на пазара на труда чрез повишаване на уменията, компетенциите и професионалната квалификация, в съответствие с нуждите на местната икономика и възможности на пазара на труда, придобиване на нови умения, вкл. „зелени“ и дигитални.

Обхват на мярката, вкл. целеви групи и идентифицирани техни местни проблеми и потребности, към които е адресирана мярката.

Териториален обхват на мярката: Територията на МИГ Борован – Враца – Вършец.

Мярката ще бъде насочена към следните **целеви групи** от територията на МИГ:

- Безработни, вкл. продължително безработни лица;
- Неактивни лица;
- Лица в неравностойно положение, хора с увреждания;
- Лица с основно и по-ниско образование и/или без квалификация.

Допустими бенефициенти за изпълнение на мярката и защо са избрани тези типове бенефициенти; допустимо партньорство (ако е приложимо)

- Работодатели;
- Общините Борован, Враца и Вършец.

Допустимите бенефициенти (кандидати и партньори) следва да имат регистрация и адрес

на управление и да извършват дейността си, както и да изпълняват дейностите по проекта на територията на МИГ.

Допустими дейности, вкл. специфични за територията и за целевите групи и техните потребности, конкретно необходими за реализация на мярката

1. Активиране, мотивиране и включване в заетост на неактивни и безработни лица, в т.ч. продължително безработни.

Дейностите могат да включват:

- Идентифициране, активиране, трудово консултиране и професионално ориентиране, мотивиране на неактивни лица за включване на пазара на труда, както и за регистрация в Дирекция „Бюро по труда“ на Агенция по заетостта.
- Насочване на идентифицираните неактивни лица за включване в различни видове обучения (по т. 2), съобразно потребностите, които бенефициента е анализирал.
- За продължително безработните лица (безработни над 12 месеца) могат да се предвидят дейности за преодоляване на липсата на квалификация, навици, мотивация за работа, в т.ч. мотивиране, професионално ориентиране; професионално обучение, обучения за придобиване на ключова компетентност, обучение по време на работа и др.

2. Подобряване конкурентоспособността на уязвимите групи на пазара на труда чрез повишаване на уменията, компетенциите и професионалната квалификация с отчитане на регионалните възможности на пазара на труда и икономиката.

Дейностите могат да включват:

- обучения за придобиване на дигитални умения;
- умения, свързани със зеления преход;
- професионална квалификация;
- ключови компетенции и др., съобразени с индивидуалните характеристики на лицата от целевите групи и съобразени с потребностите на работодателите от квалифициран работна сила, която да наемат;
- подкрепа на по-възрастните неактивни и безработни лица, за адаптиране към промените и към работодателите, чрез преквалификация, придобиване на нови умения, вкл. „зелени“ и дигитални, и предоставяне на нови възможности за заетост.

Обученията могат да бъдат насочени към придобиване и развитие на умения и компетентности, необходими във връзка с бъдещето на труда (тип „soft skills“ и преносими умения), по-специално: организационни умения, вкл. работа в екип, разрешаване на проблеми, управление на времето и др.

3. Целенасочена подкрепа за осигуряване на заетост, вкл. чрез трудово консултиране, кариерно ориентиране, обучение на работното място, субсидирана заетост.

Работодателите-бенефициенти или партньори могат да получат стимули за разкриване на нови работни места и субсидии за възнаграждения при включване в заетост на хора в неравностойно положение, в т.ч. лица с увреждания, продължително безработни, активирани неактивни лица, безработни или неактивни лица с по-ниско от средното образование, вкл. чрез финансиране на ментори за тях за улесняване на включването им в устойчива заетост.

ВАЖНО: *Не е допустимо в един проект да се включи само дейност за предоставяне на субсидирана заетост.*

Допустими разходи

Неизчерпателен списък на типовете допустими разходи:

- разходи за възнаграждения;
- разходи за командировки;
- разходи за закупуване на материали и консумативи;
- разходи за дълготрайни материални активи - разходи за закупуване на обзавеждане и оборудване, когато тази покупка е крайно необходима за постигане на целите на мярката, като закупуването им е най-икономичният вариант и следва да се обоснове и аргументира необходимостта от тези разходи;
- разходи за обучения;
- разходи, произтичащи от договори за изработка/услуга или договори за поръчка, по реда на ЗЗД, пряко свързани и необходими за изпълнение на проектните дейности (например: за обучения, за наем на зали, за организиране на събития, и др.);
- разходи за застраховка;
- разходи за организация и управление, в това число разходи за видимост, прозрачност и комуникация.

Бюджет на мярката и максимален интензитет на помощта

Общ бюджет на мярката: 1 480 000,00 лв.

Максималният интензитет на помощта: до 100 % от общата стойност на допустимите разходи.

Финансови параметри за проектите (минимална и максимална стойност)

Максималният размер на общите допустими разходи за всеки проект е в рамките на 185 000,00 лева.

МЕРКИ, ФИНАНСИРАНИ ОТ ПО 2021 – 2027 Г. (ЕСФ+, ЕФРР)

В Стратегията за ВОМР на МИГ Враца – Борован -е включена една марка, с финансиране от ПРЧР 2021 - 2027 г., чрез ЕСФ+. Същата е планирана на базата на интереса, посочен от заинтересованите страни по време на анкетното проучване и оценка на потенциала за реализация на проекти на потенциални бенефициенти от територията на МИГ.

МЯРКА М9 "АКТИВИЗИРАНЕ НА ТЪРСЕЩИТЕ РАБОТА ЛИЦА И РАЗВИТИЕ НА УМЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ДОСТЪПА ДО ТРУДОВА ЗАЕТОСТ" ОСИГУРЯВАНЕ НА ДОСТЪП ДО КАЧЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ, ЧЛЕЗ ИНТЕГРИРАНИТЕ В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ ОТ МАРГИНАЛИЗИРАНИТЕ ОБЩНОСТИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО РОМИ

Мярката е разработена в съответствие с **Приоритет 1 „Приобщаващо образование и образователна интеграция“**, специфична цел по чл. 4, §1, буква „й“ от Регламент (ЕС) 2021/1057 **„Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализирани общности като ромите“** за група дейности с наименование **„Създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери“** от **ПО 2021 - 2027 г.**

Същата е планирана в резултат на подробен анализ на територията на МИГ, който обхваща сектора на образованието и обосновава необходимостта за реализиране на проекти с финансиране от ПО 2021 - 2027 г. На това основание е заложен **Приоритет 4 „Развитие на човешките ресурси чрез насърчаване на устойчива и качествена заетост, социално включване на уязвими и маргинализирани групи, чрез приобщаващо образование и образователна интеграция“**, **СЦ 4.2 " Създаване на условия за достъп до приобщаващо предучилищно и училищно образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери за социално-икономическата интеграция на маргинализирани общности като ромите"** от настоящата Стратегия.

Мярката, е разработена спрямо доказаните местни нужди, като ще се осигурява синергия и допълване между различните финансиращи програмите, предвид ролята на заинтересованите страни и участници в процеса на образованието. Мярката ще има допълващ ефект на националната политика в осигуряване достъпа до качествено образование за уязвимите групи.

Описание на целите на мярката обща и специфични цели

Основна цел на мярката: Повишаване качеството на образователните услуги и подобряване на достъпа до образование на деца и ученици от различни уязвими групи за трайното им оставане в образование и преодоляване на бариерите, които могат да възпрепятстват ученето и участието на децата в образователния процес.

Специфични цели на мярката:

- 1) Подобряване на достъпа до качествено образование за намаляване на отпадащите от образование деца и ученици;
- 2) Повишаване на качеството на предучилищното и училищното образование чрез подкрепа на развитието на специалистите в системата на предучилищното и училищното образование;
- 3) Насърчаване на ефективното взаимодействие на училищната/ните общност/и и на детските градини, вкл. работа с родителите, ангажирането на местните заинтересовани страни с образователните институции.
- 4) Усвояването на знания за различните измерения на културните идентичности и позитивното

възприемане на различията и интеркултурните отношения, създаващи умения за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

Съответствие на мярката с приоритетите на програмата, в т.ч. цел на мярката и приносът ѝ към определена специфична цел от ПО 2021 - 2027:

С изпълнението проектите по тази мярка ще бъдат осигурени условия за:

- приобщаване в образователната система на деца и ученици от уязвими, включително маргинализирани групи като роми;
- преодоляване на бариери пред децата и ученици от уязвими групи до образование чрез осигуряване на условия за достъп до качествено образование, вкл. подобряване на материални условия;
- подобряване капацитета на педагогическите специалисти и непедagogическия персонал за работа в мултикултурна образователна среда;
- увеличаване броя на приобщените деца и ученици и за подобряване на образователните им резултати, запазване и развитие на културната идентичност; осигуряване на среда за преодоляване на негативни обществени нагласи.

Мярката е адресирана и към преодоляване на детската бедност на територията на МИГ.

Териториален обхват на мярката: Територията на МИГ Борован – Враца – Вършец.

Целева/и група/и с конкретни характеристики - идентифицирани конкретни потребности, проблеми, които мярката адресира, обосновка за избора на конкретна/и целева/и група/и и за индикативен брой нейни представители

Целеви групи:

- Деца и ученици от уязвими групи: маргинализирани групи като роми, деца и ученици търсещи или получили международна закрила, деца и ученици в риск от отпадане от образователната система, деца и ученици, чийто майчин език не е българският, деца и ученици с пропуски в усвояването на учебното съдържание, други уязвими групи като деца и ученици със специални образователни потребности, деца и ученици с хронични заболявания, деца и ученици в риск;
- Родители/настойници от маргинализираните групи, включително роми;
- Деца и техните родители/настойници, които не са представители на маргинализираните групи;

Допустими кандидати/бенефициенти

Допустими кандидати:

- Общините Борован, Враца и Вършец;
- Детски градини – общински;
- Училища - държавни и общински;

Допустими партньори :

- Общините Борован, Враца и Вършец;
- Детски градини - общински;
- Училища - държавни и общински;
- Юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ) за осъществяване на дейност в обществена

полза съгласно Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ), с доказан опит и експертиза в сферата.

Партньорството е задължително за допустимите бенефициенти.

За да бъдат допустими партньори, ЮЛНЦ обществена полза, съгласно ЗЮЛНЦ, трябва да са регистрирани и действащи на територията на МИГ най-малко 24 месеца преди крайния срок за подаване от МИГ на стратегия за ВОМР с многофондово финансиране. В ролята си на партньори, ЮЛНЦ могат да изразходват средства само за дейности, които имат нестопански характер.

Допустимите кандидати по настоящата мярка кандидатстват само с едно проектно предложение.

ВАЖНО! Допустимите получатели (кандидати и партньори) следва да имат седалище и адрес на управление/регистрация на територията на действие на МИГ Борован – Враца - Вършец и да реализират проектите си на същата територия.

Допустими дейности, избрани за реализиране на мярката, адресиращи идентифицираните потребности на избраните целеви групи, за постигане на цели на СВОМР, с принос към ПО

Допустимите дейности следва да се реализират на територията на МИГ освен в случаите, когато е предвидено друго в указания на УО на ПО 2023 - 2027 г.

Дейностите и финансирането по мярка следва да бъдат насочени **към повишаване качеството на образователните услуги и подобряване на достъпа до образование на деца и ученици от различни уязвими групи** (маргинализирани като роми, застрашени от социална изолация и бедност поради редица фактори, деца и ученици, търсещи или получили международна закрила и др.) за трайното им оставане в образование, с оглед на бариерите, които могат да възпрепятстват ученето и участието на всяко едно дете, като се активизира участието на целевите групи в единен образователен процес и взаимодействието им с други целеви групи и предвижда комбинирани дейности, които не са насочени единствено към уязвими групи, в който основен акцент е интеркултурното образование, чрез межкултурно взаимодействие в образователна среда, между образователни институции с концентрация на деца и ученици от уязвими групи с такива без концентрация на деца и ученици от уязвими групи. Дейностите по имат за цел и усвояването на знания за различните измерения на културните идентичности и позитивното възприемане на различията и интеркултурните отношения, създаващи умения за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

ВАЖНО!

1) Дейностите по мярката трябва да се изпълняват в образователни институции от територията на МИГ, в които има деца и ученици от маргинализирани групи като роми или между образователни институции, поне една от които е с деца и ученици от уязвими групи, вкл. маргинализирани като роми или да са между образователни институции с различна концентрация на деца/ученици от уязвими групи или без такава концентрация.

2) Допустимите дейности следва да се изпълняват за първи път или да имат допълващ и/или надграждащ ефект спрямо подобни дейности, финансирани от националния бюджет,

бюджета на ЕС и други донорски програми на територията на МИГ – Борован – Враца - Вършец

Допустимите дейности по мярката са:

- Повишаване на уменията на децата и учениците за обучение и общуване в мултикултурна среда, включително психологическа подкрепа и допълнителни обучения за деца/ученици с образователни затруднения, в т.ч. допълнителни обучения по български език, споделяне на културна идентичност и ценности.
- Повишаване на капацитета и квалификацията на педагогическите специалисти и непдагогическия персонал, вкл. образователните медиатори за работа в мултикултурна образователна среда.
- Насърчаване създаването на училищни общности, в които ученици, родители, учители и лидерски екип развиват умения за ефективно и равноправно взаимодействие в мултикултурна образователна среда.
- Подкрепа за интензивна работа с родители: кратки обучения на родители относно техните права и задължения, свързани с образованието на децата им и за формиране у тях на мотивация за активно приобщаване на децата им в системата на предучилищното и училищното образование, в т.ч. чрез участие на образователни медиатори.
- Подкрепа за осигуряване на достъп до качествено образование и за преодоляване на нефинансови бариери в малките населени места и в труднодостъпните райони, чрез осигуряване на транспорт, хранене, ученическо общежитие; мобилност на преподаватели и адаптиране към работна среда в различни райони и с различни групи ученици, вкл. адаптационни програми и социални пакети за млади учители.
- Подкрепа за приобщаваща образователна среда, осигуряване на учебници, познавателни книжки за децата в задължителна предучилищна възраст, учебни пособия и материали; допълнителна работа на педагогическите специалисти с ученици от маргинализирани групи (включително през лятото).
- Подкрепа за ангажиране на местните общности с образователната институция, чрез инициативи като например доброволчески кампании в подкрепа на съответното училище/детска градина.

ВАЖНО: При изпълнението на допустимите дейности се насърчава се междуучилищният обмен и споделяне на образователни ресурси, включително съвместни дейности между училища и детски градини с концентрация на уязвими групи и такива без концентрация на уязвими групи² като обменни визити, екскурзии, зелени училища и др.

Подходи при решаването на идентифицираните проблеми на избраните целевите групи, включително иновативни за територията и за сектора на образованието подходи

² Наредба за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование, Приложение ба „Разпределение на институциите в групи по критерий „образователно ниво на родителите (настойниците)“ като https://www.mon.bg/upload/30636/sredstva-ujazvimi_13052022.pdf или приложимото последното актуализирано утвърдено разпределение.

Реализацията на проекти по настоящата мярка ще бъде нов подход при решаването на идентифицираните проблеми на целевите групи, както и нов за територията подход за интеграция на децата от маргинализирани общности, вкл. ромските деца, чрез насърчаване на включването на деца както от ромски произход, така и от други етноси в един и същи проект. Това ще се извърши посредством специфичните за мярката индикатори, които стимулират включването на представители от различните целеви групи в един и същи проект. Мярката прилага иновативни за територията подходи на въвличане, задържане и ангажиране на децата от маргинализирани групи като ромите, на територията на МИГ. Тази мярка поставя и акцент върху ромската интеграция и иновативните начини за постигането ѝ – изнесени обучения, съвместни лагери с другите деца, обучително-занимателни мероприятия извън учебно време, ангажиране вниманието на децата и учениците през ваканциите и др.

Бюджет на мярката и финансови параметри на проектите

Бюджет на мярката: 977 910,00 лв.

Минимален размер на ОДР за проект:	50 000 лв.
Максимален размер на ОДР за проект:	325 970 ,00 лв.
Минимален размер на БФП за проект:	50 000 лв.
Максимален на БФП за проект:	325 970 ,00 лв.

Интензитет на финансовата помощ

Интензитетът на помощта е 100%.

Допустими разходи

Допустимите разходи обхващат **преките разходи и непреките разходи**. Бюджетът на един проект следва да включва само допустими разходи, освен ако не е определено и друго в Условиата за кандидатстване, при обявяване на процедурата за предоставяне на БФП, финансирана от ПО 2021 - 2027 г..

В съответствие с чл. 53 от Регламент (ЕС) 2021/1060 за проекти до 200 000 евро се прилага опростено отчитане на разходите.

Финансирането за проекти до 391 166 лв. се предоставя под формата на единични разходи, еднократни суми или единни ставки, с изключение на операциите, подкрепата за които представлява държавна помощ, ако е приложимо.

Конкретните видове разходи ще бъдат посочени в Условиата за кандидатстване по процедурата за предоставяне на БФП, при спазване на Указанията на УО на ПО и методологиите за опростени разходи съгласно чл. 55 от ЗУСЕФСУ, чл. 53, чл. 54 в), чл. 56 и чл. 94(2) от Регламент (ЕС) 2021/1060 .

На основание на чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕФСУ недопустими са разходи за проекти или дейности,

които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване с проектно предложение от кандидата, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

ВАЖНО: С цел постигане на синергичен ефект от проектните дейности, са допустими разходи и за деца и техните родители/настойници, които не са представители на уязвими целеви групи.

ПОС 2021 – 2027 г. (ЕФРР)

В Стратегията за ВОМР на МИГ Борован – Враца - Вършец са включени 2 мерки, които предвиждат финансиране от Програма „Околна среда“ 2021 - 2027 г. чрез ЕФРР.

В изпълнение на общата стратегическа цел на СВОМР (*"Интегрирано устойчиво местно развитие на територията на МИГ «Борован-Враца-Вършец» чрез насърчаване на икономическия растеж и заетостта, качествено образование, опазване на околната среда и оползотворяване на наличните предимства и ресурси."*), **Приоритет 2 "Подобряване средата на живот чрез инвестиции в основни услуги и дребномащабна инфраструктура, чрез прилагане на мерки за съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност"**, са включени следните специфични цели и мерки:

- СЦ 2.2 "Опазване на околната среда, чрез насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика", Мярка М10 „Повишаване на осведомеността на местното население относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъците“;
- СЦ 2.3 "Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и намаляване на всички форми на замърсяване", Мярка М11 „Работа със заинтересованите страни в подкрепа на опазване на биологичното разнообразие“.

И двете мерки, включени в съответствие с установените потребности и интерес на заинтересованите страни, действащите на местно ниво общински/регионални стратегически и планови документи в областта на опазване на околната среда, които отразяват нормативни изисквания на европейско, национално и местно ниво.

МЯРКА М10 „ПОВИШАВАНЕ НА ОСВЕДОМЕНОСТТА НА МЕСТНОТО НАСЕЛЕНИЕ ОТНОСНО УСТОЙЧИВОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ, КРЪГОВАТА ИКОНОМИКА И МОНИТОРИНГА НА ОТПАДЪЦИТЕ“

Мярката е разработена в съответствие с **Приоритет 2 „Отпадъци“**, **Специфична цел „Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика“** на Програма „Околна среда“ 2021 - 2027 г.

Мярката е съобразена с Националния план за управление на отпадъците 2021 - 2028 г. - стратегически документ на национално ниво, определящи необходимите мерки и инвестиции в сектора, както и източниците на финансиране, както и в съответствие с секторни програми и планове на местно ниво, които са разработени в пълно съответствие с приложимото европейско законодателство и политиките за устойчиво развитие и социално сближаване.

Описание на целите и обхвата на мярката

Подпомагане реализирането на политиките в областта на управление на отпадъците на местно и регионално ниво, чрез повишаване на осведомеността на населението за целите за управление на отпадъците с фокус към битовите и строителните отпадъци, за правата, задълженията, възможностите и добри практики, за устойчиво потребление и прехода към кръгова икономика.

Териториален обхват на мярката: Територията на общините Борован – Враца – Вършец.

Анализ на резултатите от изпълнението на аналогична мярка от СВОМР 2014 - 2020

Неприложимо.

Целева/и група/и и идентифицираните техни местни проблеми и потребности, които мярката адресира

- Населението на община Борован;
- Населението на община Враца (без гр. Враца в строителните му граници);
- Населението на община Вършец;

Законодателството в България изисква постигането на мерките по управление на битовите отпадъци на ниво регион за управление на отпадъците.

Допустими бенефициенти/партньори:

Допустими бенефициенти: Общините Борован, Враца и Вършец

Допустими партньори: Общините Борован, Враца и Вършец

Допустими дейности, вкл. специфични за територията и за целевите групи и техните потребности, конкретно необходими за реализация на мярката

Информационни и разяснителни кампании, вкл.:

- организиране и провеждане на събития (кръгли маси, работни срещи, представяне в медиите, пресконференции, брифинги, представяне на добри практики на място, информационни дни);
- разработване на информационни материали (плакати, брошури, листовки);
- външна реклама (рекламни пана, билбордове и др.);
- ролбанери;
- излъчвания в регионални радиостанции (рекламно-информационни спотове);
- излъчвания в регионални телевизионни канали;
- публикации на официалната интернет страница на бенефициента;

- онлайн публикации в регионални интернет медии и портали;
- публикации в социални медии;
- публикации в регионални печатни медии;
- разработване на онлайн информационни портали, предоставящи практическа информация за системата за управление на битовите отпадъци на ниво населено място/община/регион за управление на отпадъците; за практическите възможности за разделно събиране на отпадъци и за предотвратяване образуването на битови отпадъци; за повишаване на общественото самосъзнание за спазване на високите нива на йерархията за управление на битовите отпадъци, и др.
- рекламno-информационни материали (химикалки, тениски, шапки, еко-торбички и други подходящи според целевата група и посланието);
- алтернативни форми на включване на целевите групи в припознаването на темата и посланието – инсталации, пърформанси, изложби, уъркшопи и други.

Информационните кампании следва да са насочени към:

- разпространение информация за правата и задълженията на участващите в управлението на битовите и строителните отпадъци в съответното населено място, община, регион за управление на отпадъците;
- съществуващи системи за управлението на отпадъците, планирани бъдещи инвестиции за управлението на отпадъците за постигане на целите към 2030 г.;
- практически възможностите за спазване на високите нива на йерархията за управление на битовите отпадъци в съответното населено място;
- добри практики и поведение за предотвратяване образуването на отпадъците, устойчиво потребление и кръгова икономика и др. за подобряване качеството на услугата по управление на битовите отпадъци, които е подходящо да се приложат в населеното място, община;
- системи за мониторинг на отпадъците;
- предотвратяване нерегламентирано изхвърляне на отпадъци и др. подходящи;
- спазване на йерархията за управлението на отпадъците и за намаляване на количеството депонирани битови отпадъци, подобряване на качеството на услугата и управление на битовите отпадъци на местно и регионално ниво;
- намаляване на замърсяването с отпадъци, в т.ч. нерегламентираното изхвърляне на отпадъци, права и задължения за участниците в процесите по управление на отпадъците и др.

Препоръчително е в проектите да се предвиди и подпомагане за разпространение на възможности на практика за предотвратяване образуването на отпадъци на ниво домакинство, квартал, населено място, община и регион за управление на отпадъците.

ВАЖНО! Не е допустимо подготовка и извършване на строително-монтажни работи, закупуване на съдове, техника, оборудване, съоръжения и друго движима и недвижима техника и оборудване, на земя и сгради.

Не се следва да се включват дейности, които се финансират със средства от продуктови

такси/лицензионни възнаграждения по реда на Закона за управление на отпадъците.

Допустими разходи

- ✓ Разходи за услуги (за изпълнение);
- ✓ Разходи за персонал;
- ✓ Разходи за нематериални активи (закупуване на софтуер, лицензи);
- ✓ Разходи за материали;
- ✓ Разходи за провеждане и участие в мероприятия.

Допустимите разходи се определят на база изискванията на глава 5, раздел I от ЗУСЕФСУ, разпоредбите на Регламент № 2018/1046, Регламент (ЕС) 2021/1057, Регламент (ЕС) 2021/1060 и приложимото национално законодателство за финансовата рамка 2021 – 2027.

Бюджет на мярката и финансови параметри за проектите (минимална и максимална стойност)

Бюджет на мярката: 50 000,00 лв.

Минимален размер на ОДР за проект:	НП
Максимален размер на ОДР за проект:	50 000,00 лв.
Минимален размер на БФП за проект:	НП
Максимален на БФП за проект:	50 000,00 лв.

Интензитет на финансовата помощ

До 100 % от общата стойност на допустимите разходи

МЯРКА М11 "ОПАЗВАНЕ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ ЧРЕЗ РАБОТА СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ"

Описание на целите и обхвата

Принос към подобряване на биологичното разнообразие на територията на МИГ Борован – Враца - Вършец, чрез повишаване на осведомеността на местната общност относно биологичното разнообразие и заплахите за него, които заплахи могат да бъдат, но не се ограничават единствено до: браконьерство, използване на забранени методи и средства за лов и превенция от хищници, инвазивни видове, незаконна търговия със защитени видове, трафика и незаконната търговия с екземпляри от дивата флора и фауна и др., като дейностите са предназначени за всички жители на МИГ, но могат да таргетираат целево и бизнес сектора, ловци, рибари, събирачи на лечебни и други растения, туристически организации, други заинтересовани страни, журналисти и медии и др.

Анализ на резултатите от изпълнението на аналогична мярка от СВOMP 2014 - 2020

Неприложимо.

Целеви групи и идентифицирани техни местни проблеми и потребности, към които мярката адресира

- Населението на общините Борован, Враца (без гр. Враца в строителните му граници) и Вършец;
- Бизнес сектора;
- Ловци и рибари;
- Събирачи на лечебни и други растения;
- Туристически организации.

Допустими бенефициенти за изпълнение на мярката и мотиви за изборът им, допустими партньори

Допустими кандидати:

- Общините Борован, Враца и Вършец;
- Юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ);
- МИГ Борован – Враца - Вършец.

Допустими партньори:

- Общините Борован, Враца и Вършец;
- Юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ);
- МИГ Борован – Враца - Вършец.
- Структури на/към МОСВ;
- Структури на/към МЗХ;
- Научни институти;
- Висши учебни заведения.

Условия за допустимост на бенефициентите:

1. Допустимите бенефициенти „Общини“ следва да са със седалище и адрес на управление на територията на действие на МИГ Борован – Враца - Вършец.
2. Допустимите бенефициенти **ЮЛНЦ** следва да са:
 - вписани в Регистъра на юридическите лица с нестопанска цел или създадени по реда на специален закон, и които като цел на организацията в устава/учредителния акт са разписали такива текстове, от които да е видно, че поне една от целите на организацията е свързана със защита/опазване на околната среда. Практически опит в областта на опазването на биологичното разнообразие ще се оценява като предимство.;
 - регистрирани по съответния ред най-малко преди 12 месеца, предхождащи месеца, в който е подадено проектното предложение.
3. Научните институти следва да бъдат научни организации, които имат основен предмет на

дейност, свързан със защита/опазване на околната среда, респективно висшите училища следва да включват някое от следните професионални направления: „Биологически науки“, „Науки за земята“, „Растениевъдство“, „Растителна защита“, „Горско стопанство“.

4. Партньорството е допустимо, като партньорствата не е необходимо да бъдат регистрирани в съда, но правата и задълженията между страните по кандидатстване и изпълнение на мярката следва да бъдат уредени в споразумение.

Допустими дейности, вкл. специфични за територията и за целевите групи и техните потребности, конкретно необходими за реализация на мярката

Информационни и разяснителни кампании :

- организиране и провеждане на събития (кръгли маси, работни срещи, представяне в медиите, пресконференции, брифинги, представяне на добри практики на място, информационни дни);
- разработване на информационни материали (плакати, брошури, листовки);
- външна реклама (рекламни пана, билбордове и др.);
- ролбанери;
- излъчвания в регионални радиостанции (рекламно-информационни спотове);
- излъчвания в регионални телевизионни канали;
- публикации на официалната интернет страница на бенефициента;
- онлайн публикации в регионални интернет медии и портали;
- публикации в социални медии;
- публикации в регионални печатни медии;
- разработване на онлайн информационни портали, предоставящи практическа информация за опазване на биологичното разнообразие на територията на населеното място/общината/МИГ-а, заплахите за него, практическите възможности за адресиране на тези заплахи от страна на съответната целева група; за повишаване на общественото самосъзнание за опазване на биологичното разнообразие в Натура 2000 или извън екологичната мрежа и др.
- рекламно-информационни материали (химикалки, тениски, шапки, еко-торбички и други подходящи според целевата група и посланието);
- алтернативни форми на включване на целевите групи в припознаването на темата и посланието – инсталации, перформанси, изложби, уъркшопи и други.

Допустими разходи

- ✓ Разходи за услуги (за изпълнение);
- ✓ Разходи за персонал;
- ✓ Разходи за нематериални активи (закупуване на софтуер, лицензи);
- ✓ Разходи за материали;
- ✓ Разходи за провеждане и участие в мероприятия.

Бюджет на мярката и финансови параметри за проектите (минимална и максимална стойност

Бюджет на мярката: 66 000,00 лв.

Минимален размер на ОДР за проект:	НП
Максимален размер на ОДР за проект:	66 000,00 лв.
Минимален размер на БФП за проект:	НП
Максимален на БФП за проект:	66 000,00 лв.

Интензитет на финансовата помощ

До 100 % от общата стойност на допустимите разходи.

Показатели за краен продукт и за резултат, вкл. специфични на МИГ, ако е приложимо

Показателите за краен продукт и показателите за резултат са посочени в точка „4.2.2. Индикатори по мерки:“ от настоящата Стратегия.

Режим на държавна/минимална помощ

Изпълняваните дейности по мярката са с неикономически характер и чл. 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз не се прилагат. Финансовата помощ се определя като „непомощ“.

5. Финансов план, включващ планираните средства от всеки фонд и всяка от финансиращите програми:

Код на мярката	Име на мярката	Общо за периода на стратегията	
		лева	%
	Мерки, финансирани от СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)		
M1	Инвестиции в земеделските стопанства	500 000,00	5,92%
M2	Инвестиции за неселскостопански дейности	700 000,00	8,29%
M3	Инвестиции в дребномащабна инфраструктура	2 340 000,00	27,72%
M4	Запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони	540 000,00	6,40%
	Мерки, които не са част от СПРЗСР 2023 – 2027 г., но са включени в Регламент (ЕС) № 2021/2115 (финансирани от ЕЗФРСР)		
M5	Подкрепа за съхранение и популяризиране на местната идентичност, културно-историческо и природно наследство	120 000,00	1,42%
	Мярка „Дейности за сътрудничество и тяхната		

	подготовка (ЕЗФРСР)“		
M6	Дейности за териториално сътрудничество и тяхната подготовка	200 550,00	2,38%
	Мярка „Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегия за ВОМР и нейното популяризиране“ (До 25% от средствата на ред „Общо средства за стратегията, финансирани от ЕЗФРСР)		
M7	Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегия за ВОМР и нейното популяризиране	1 466 850,00	17,38%
	ОБЩО СРЕДСТВА ЗА СТРАТЕГИЯТА, ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕЗФРСР	4 498 340,00	
	Мерки, финансирани от ПРЧР 2021 – 2027 г. (ЕСФ+)		
M8	Подобряване на достъпа до трудова заетост, развитие на умения и активизиране на търсещите работа лица	1 480 000,00	17,53%
	Мерки, финансирани от ПКИП 2021 – 2027 г. (ЕФРР)		
	НП		
	Мерки, финансирани от ПО 2021 – 2027 г. (ЕФРР, ЕСФ+)		
M9	Осигуряване на достъп до качествено образование, чрез интегрираните в образователната система на деца и ученици от маргинализирани общности, включително роми	960 000,00	11,58%
	Мерки, финансирани от ПОС 2021 – 2027 г. (ЕФРР)		
M10	Повишаване на осведомеността на местното население относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъците	50 000,00	0,59%
M11	Работа със заинтересованите страни в подкрепа на опазване на биологичното разнообразие	66 000,00	0,78%
	ОБЩО ЗА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР:	8 441 310,00	100 %

7. Организационна структура на МИГ

- Организационна структура/схема.

Органи на управление на сдружението са:

Общото събрание и Управителен съвет. Сдружението се управлява и представлява от Управителния съвет чрез своя Председател.

Организационна структура на МИГ

7.2. Управление на МИГ:

- *Органи за управление и контрол*

ОБЩОТО СЪБРАНИЕ е колективен върховен орган за управление на МИГ Борован – Враца – Вършец и се състои от всички членове на сдружението или посочени от тях лица – общо 27. Съгласно устава на МИГ, делът на представителите на публичния сектор, на представителите на стопанския и на представителите на нестопански сектор, не трябва да надвишава 49% от имащите право на глас, съгласно чл.28, ал.1 от ЗЮЛНЦ. Членовете на общото събрание могат да бъдат дееспособни физически лица, които имат постоянен адрес и/или работят на територията на МИГ, или юридически лица, които имат седалище и адрес на управление на територията на МИГ, както и клон на юридическо лице, ако клонът е регистриран на територията на действие на МИГ най-малко 5 години преди подаване на заявление за предоставяне на финансова помощ. Членските права и задължения са уредени в чл. 45 - 47 от Устава. Функциите и отговорностите на Общото събрание са описани в чл. 27 ал. 1 от Устава на Сдружение за осъществяване на дейност в обществена полза „МИГ Борован – Враца – Вършец“.

Към момента общото събрание на МИГ се състои от: 27 юридически лица и физически лица, като делът на представителите на трите сектора са, както следва:

- публичен сектор – 7 представители (26%);
- стопански сектор – 11 представители (41%);
- нестопански сектор – 9 представители (33 %).

УПРАВИТЕЛНИЯТ СЪВЕТ е колективен орган за управление на МИГ Борован – Враца – Вършец. УС се състои от **7 лица**. Делът на представителите на публичния сектор, на представителите на стопанския и на представителите на нестопански сектор, не трябва да надвишава 49% от имащите право на глас. Представителите на едно и също юридическо лице

имат право на 1 глас.

Към момента процентното съотношение на трите сектора в Управителния съвет на МИГ-а е както следва:

- публичен сектор – 3 представители (43%);
- нестопански сектор – 2 представители (28,5%);
- стопански сектор – 2 представители (28,5%).

Правомощията на УС са разписани в чл. 35 ал. 1 и ал.2 от Устава на Сдружението.

Във връзка с прилагане на Стратегия за Водено от общностите местно развитие, Управителният съвет:

1. Приема Стратегията за ВОМР, с която да кандидатства за финансиране пред УО на ПРСР;
2. Прилага одобрената Стратегия за ВОМР, актуализира я при необходимост и организира нейното изпълнение при спазване на нормативните изисквания и договорните задължения към финансиращите институции;
3. Приема доклада за прилагане на Стратегията за ВОМР, изготвен от Изпълнителния директор;
4. Утвърждава критериите за избор на външни експерти, наемани от МИГ Борован – Враца – Вършец ;
5. Избира външни експерти за участие в Комисията за избор на проекти;
6. Приема правила за работата на Комисията за избор на проекти.

Управление на МИГ: МИГ Борован – Враца – Вършец се представлява от Управителния съвет, чрез неговия Председател.

Председателят на УС представлява МИГ пред трети лица, организира изпълнението и упражняването на правата и задълженията на сдружението по тях и извършва всички правни и фактически действия по договорите. Основните правомощия на Председателят на Управителния съвет са: Организира изпълнението на решенията на Общото събрание и Управителния съвет; Организира дейността на Сдружението, осъществява оперативното му ръководство, осигурява стопанисването и опазването на неговото имущество; Сключва трудови договори със служителите на сдружението; Докладва незабавно на УС за съществено обстоятелства, касаещи дейността на сдружението; Свиква и ръководи заседанията на Управителния съвет; Назначава Комисията за избор на проекти; Подписва договора с Изпълнителния директор.

Механизъм за вземане на решение: Процедурите и механизмът за вземане на решение от органите на МИГ са описани в Устава за устройство и дейността на Сдружение за осъществяване на дейност в обществена полза „МИГ Борован – Враца - Вършец“. Всеки от органите на Сдружението се отчита пред горе-стоящия орган.

Комисии за избор на проекти – Комисиите за избор на проекти на кандидати по мерки от стратегията за ВОМР, се създават в съответствие с устава на МИГ и процедурни правила на МИГ-а, разработени в съответствие с актуалното законодателство и указанията на УО на програмата/програмите финансиращи СВОМР. Делът на представителите на публичния сектор в една оценителна комисия не може да превишава 50 на сто от имащите право на глас членове.